სამშაბათი, 1917 წ. ნოემბრის 7 (20) № 246

ყოველდღიური გაზეთი

სამშაბათი, 1917 წ. ნოემბრის 7 (20) № 246

ფასი 15 კაპ.

საქართველო

რ ე დ ა ქ ც ი ა

საგაზეთო მასალა უნდა იყოს დაწერილი გარკვევით და ერთ გვერდზე. წერილში უნდა აღნიშნული იყოს ავტორის ვინაობა და მისამართი. უპირობოთ გამოგზავნილი მასალა უფასოთ ითვლება. დაუბეჭდავი საგაზეთო მასალა არ ინახება და რედაქცია არავითარ მიწერ-მოწერას მის შესახებ არ კისრულობს.

რედაქცია ღიაა დილის 9—3 საათამდის, გარდა უქმე დღისა. სარედაქციო საქმეების გამო პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება ამავე დროს.

კ ო ნ ტ ო რ ა

გაზეთის ფასი პირველ ნოემბრისთვიდან წლის დამლევამდე 6 მან. ერთი თვით (მხოლოდ თბილისში) 3 მან. ცალკე № 15 კაპ. განცხადების ფასი სტრიქონი პეტიტისა პირველ გვერდზე 40 კაპ. უკანასკნელზე—30 კაპ. საქართველოს გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი ორჯერ მეტია. ხამგლოვიარო განცხადება თითოჯერ ზომით: 15×2=8 მანეთი, 20×2=10 მანეთი, 30×2=15 მანეთი. მისამართის გამოცვლა ღირს ქალაქში 75 კაპ. ქალაქს გარეთ 1. მანეთი. ფული და წერილები, რომელიც კონტორას შეეხება უნდა გამოიგზავნოს კონტორის სახელზე. სასწრაფო განცხადებანი უნდა მოტანილ იქმნას არა უგვიანეს $1\frac{1}{2}$ საათისა კონტორაში. კონტორა ღიაა დილის 9 საათიდან 3 საათამდე და საღამოს 6—7 საათამდე.

მისამართი: თბილისი, მოსკოვის ქ. № 4. ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, почт. ящикъ № 76. ტელეგრამის ადრესი: Тифлисъ. Сакартвело.

ტელეფონი რედაქციისა და კონტორისა 15—73

გაზეთის შინაარსი

ცნობებიდან

პეტროგრადში ფოსტა-ტელეგრაფი გაფიცულია.—ახალი ბოლშევიკური მთავრობა იშლება: მთავრობიდან გასულან: ლუნაჩარსკი, ნოგინი, რიკოვი, შლიაპნიკოვი, რიაზანოვი, თეოდოროვიჩი, დერბიშევი და მილიუტინი.—ლენინს საჭიროდ უცვნია ტერორის შემოღება და პრესის თავისუფლება მოუსპია.—ლენინი ტერორით დაჰმუქრბია ამხანაგებს ნდობა გამოიცხადეთო.—მოსკოვში დიდი ბრძოლა ყოფილა, შეუბრალავთ სიწმინდენი.—ის ცნობა, ვითომც ბანაკი რადას ემორჩილებოდეს, მართალი არ გამოდგა.

წერილებიდან

ვასილ წერეთელი. არჩევნების თავისუფლება.

დ. ქასრაძე. ეროვნული გამგეობისთვის.

პრ.-დოც. ალ. ჯავახიშვილი. ქართული სწავლა-განათლება.

ლ. ბახტაძე. ეკატერინე ბრეშკოვსკისა.

რუსული პრესა. ბოლშევიკების დიქტატურა.

გრიგოლ რობაქიძე. დიონისოს კულტი და საქართველო.

ერეკლე ლუკაშვილი. სოფლიდან სოფლად.

მგზავრების ბარგის გაჩხრეკის წესი.

დამფუძნებელ კრების საარჩევნო ნაკაზი.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის მთავარი კომიტეტი

იმყოფება ახალ ბინაზე, სასახლის ქუჩა № 5, ქართულ სამეურნეო ბანკის პირდაპირ. ღიაა ყოველ დღე დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 1 საათამდის და საღამოს 7—9 საათამდის. ამ დროს განმგეობაში შეიძლება როგორც ცნობების მიღება, ისე წევრად ჩაწერა და შემოწირულების შეტანა.

თ ბ ი ლ ი ს ი ს

პირველი უბნის კომიტეტი

ამით აცხადებს უბანში მცხოვრებ წევრთა და თანამგრძნობთა საყურადღებოდ, რომ პარტიის წევრათ ჩაწერა და ყოველგვარ ცნობების მიღება შეიძლება ყოველ დღე დილის 10—3 საათამდე და საღამოს 6—7-მდე „საქართველოს“ რედაქციაში ბ-ნ ეგნატე იაკობის ძე ნინიძკორთან.

მეექვსე და მეშვიდე უბნის კომიტეტი

ამით აცხადებს, რომ წევრთა მიღება და ჩაწერა შეიძლება ყოველ დღე დილის 11—3 და საღამოს 5—7-დე ტერნკოვის ქუჩა № 5, სახლი კლიმიაშვილისა.

მერვე და მეცხრე უბნის კომიტეტი

ამით აცხადებს უბანში მცხოვრებ თანამგრძნობთა საყურადღებოდ, რომ პარტიის წევრათ ჩაწერა შეიძლება ყოველ დღე დილის 7—2 საათამდე და საღამოს 6—7 საათამდე მცხეთის მოპირდაპირე მოსამართლის ბინაზე (ტურგენევის ქუჩა, სახლი № 4) კომიტეტის მდივან ვ. ყიფიანთან.

მეათე და მეთორმეტე უბნის კომიტეტი

ამით აცხადებს უბანში მცხოვრებ თანამგრძნობთა საყურადღებოდ, რომ პარტიის წევრად ჩაწერა შეიძლება ყოველ დღე საღამოს 6—11 საათამდე ახალ საკრებულოს (ხალფუხის კლუბი) ბინაზე კომიტეტის დროებით თავმჯდომარე დ. ლუმბაძესთან და კლუბის ბუჰგალტერ კალატოზიშვილთან.

დამფუძნებელ კრების არჩევნები

ქალაქის გამგეობა ამით აუწყებს ქალ. თბილისის მოქალაქეთ, რომ საარჩევნო სიები საბოლოოდ გასწორებულია, შედგენილი და საჯარო განსახილველად გამოკიდებულია დამფუძნებელ კრების საარჩევნო კომისიის საკრებულოში, გოლოვინის პროსპ. № 11. სტუარიანცისა და ტერ-სააკოვის მაღაზია.

1—829—1

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატ. პარტიის სია

№ 8

რუსეთის დამფუძნებელ კრებისათვის

1. **ძიძია** სპირიდონ მალხაზის ძე—პუბლიცისტი, ქალაქ თბილისის ხმოსანი.
2. **გვაზავა** გიორგი ბეჟანის ძე—ნაფიცი ვექილი, ქალაქ თბილისის ხმოსანი.
3. **ძარუმიძე** შალვა ალექსანდრეს ძე—პედაგოგი.
4. **მამაცაშვილი** იოსებ კონსტანტინეს ძე—ნაფიცი ვექილი.
5. **ბერიძე** სოლომონ მეგი—მეურნე (აგრონომი).
6. **წერეთელი** ვასილ გიორგის ძე—პუბლიცისტი, ქალაქ ქუთაისის ხმოსანი.
7. **ვეშაპელი** (ვეშაპიძე) გრიგოლ გიორგის ძე—გაზეთ „საქართველოს“ რედაქტორი, ქალაქ თბილისის ხმოსანი.
8. **ჟურული** გიორგი დურმიშხანის ძე—ქალაქ თბილისის ხმოსანი, ქიათურის შავი ქვის საქმის თავმჯდომარის ამხანაგი.
9. **გოგოლაშვილი** გიორგი პავლეს ძე—ნაფიცი ვექილი.
10. **ივანიცკი** (ინგილო) რაფიელ ალექსანდრეს ძე—იურისტი.
11. **ძიძიგური** კორნელი—რექტორი თბილისის სასულიერო სემინარიისა.
12. **ნიჟარაძე** რეჟებ მეგი—მეურნე.
13. **თორაძე** ალექსანდრე დავითის ძე—პედაგოგი.

Г. ГВАЗАВА

ГРУЗІЯ

съ точки зрѣнія

МЕЖДУНАРОДНАГО ПРАВА

გამოიცა და იყიდება საქ. ეროვ. დემ. პარტიის ბიუროში.

10—3

ამიერ-კავკასიის ბანკში

(თბილისი, ლორის-მელიქოვის ქუჩა № 5)

იყიდება

ბაქოში დაარსებულ ქართულ ნავთის სამრეწველო-სავაჭრო ამხანაგობის აქციები 1000, 3000, 5000, 10000 და 25,000 მანეთიანი.

დაწვრილებითი ცნობები მიიღება: თბილისში, იმავე ბანკში, ბაქოში—საზოგადოების კონტორაში გორჩაკოვის ქ. № 4.

თ—766—32

ჟურ. **„თეატრი და ცხოვრება“**

(წელიწადი მეხუთე)

№ 42, შინაარსი:

1) ივ. წერეთელი—ქართული საზოგადო სასწავლებელი; 2) გ. ქუჩიშვილი—!!! (ლექსი), 3) იოსებ იმედაშვილი—ჯერ თავი და თავი! (სახალხო საუბარი სადღესასწაულო კითხვებზე); 4) კ. ძიძიძე—გატეხილი ჩანგი; 5) მუშა მიხეილ დევაძე—კიდევ საზოგადო ხელოვნებაზე; 6) ევგ. ფურცხვანიძე—მკვლევრები საფლავიდან სდგებიან! 7) გ. თუთბერიძე—ზღვა; 8) სპ. წერეთელი—შორიდან მოსვლა, სცენები თანამედროვე ცხოვრებიდან, 2 მოქმ.; 9) მარიჯან!—ნგრევის ცეკვა; 10) წევრთა ამბები, სურათები და სხ.

ფასი 30 კაპ. წლის ბოლომდე 5 მან. ხელისმოწერა მიიღება თბილისში—ბაზრის ქ. № 20, ალექსანდრეს ბაღის თავში, მეწინავეების რიგზე. ფოსტით: Тифлисъ, ред. „Театри да Цховреба“—Іос. Имедашвили.

რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი.

1—871—1

ე ქ ი მ ი

გ. მ. მუხაძე

იღებს სალოცავი ავადმყოფთ საღამოს 5—6 საათამდე კვირა დღის გარდა. მისამართი: დიდი მთავრის ქუჩა № 67; ოფიცერთა ეკონომიურ საზ. შენობის პირდაპირ, სახ. სვანიშვილისა. ტელეფონი № 5—77.

თ—16

დოქტორი მედიცინისა

მოსე ანთიმოსის ძე

ქალანდარიშვილი

უმცროსი ექიმი თბ. კადეტთა კორპუსისა.

ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს მიიღებს დილის 8—9-მდე საღამოს 5—7.

ტელეფ. № 17—21.

იყიდება

სხვა და სხვა სურნელი, პუდრი, საპონი, ოდეკოლონი ქერქლის წამალი და აგრეთვე მრავალი სხვა. მისამართი: კ. ი. გვათუასი, ვერის დაღმართი № 1.

კბილის ექიმმა

მამულაიშვილი-ხოდნევისამ

გ ა ნ ა ა ხ ლ ა

ავადმყოფების მიღება.

10—1 დილით, 5—6 საღამოს, გარდა კვირისა.

ოლღას ქუჩა, № 22.

25—823—18

ე ქ ი მ ი

ა. დ. კეკელია

იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე საღამოობით 6-დან 8-მდე. კანის, ვენერიულ და შარდის (სიფილისი) (606-ს და 914-ს შეშხაპუნება) ავადმყოფებს. მიხეილის პროსპექტი № 116

ექიმის თანაშემწე

ვანო საათაშვილი

ღებულობს ავადმყოფებს საღ. 4—6 საათ.—ვენერიულ სნეულთა წამლობა, კანქვეშ წამლის შეშხაპუნება. სისხლის წაკლებით, ნურვებით აშლილთ, სიფილისიანთ და სხ. ელექტრიზაციით წამლობა, მასსაჟი, ყვავილის აცრა და სხ. მისამართი: ფასანაურის შესახ. № 3. (1-ლი სამილიციო ნაწილი).

42—748—თ.

ე ქ ი მ ი

დ. ვ. ჯავახიშვილი

იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ დღე გარდა კვირისა საღამოს 5-დან 7 საათამდე. გუნიბის ქუჩა № 41

ტელეფონის № 14—09

არჩევნების თავისუფლება

სასოფლო, საერობო, საქალაქო და სამოსამართლო საბჭოების წევრებსა და დამფუძნებელი კრების დეპუტატებს ირჩევს თანასწორად ყველა სრულწლოვანი მოქალაქე, ეროვნების, სქესისა და მდგომარეობის განურჩევლად პირდაპირის და ფარული ხმის მიცემით.

ეს—ერთერთი დიდი სამოქალაქო უფლებაა, რომელიც რევოლუციამ მოგვანიჭა. მაგრამ იგი არაა არის რაოდენიერ საარჩევნო თავისუფლებისა.

მოქალაქეს პოლიტიკური სინიდისი თავისუფალი, შეუვიწროებელი უნდა იყოს. არავის უნდა ჰქონდეს უფლება ძალით მიიღებინოს სხვას თავის პოლიტიკური მრწამსი და აარჩევინოს ისეთი პირები, რომელთა არჩევაც ამორჩეველს არა სურს.

თუ ვინმე ძალადობას მიჰმართავს, ამ უკანონობასა და უწესობას უპირველესად თვითონ ამომრჩეველი უნდა წინააღუდგეს.

მოქალაქენო! დაიცავით თქვენი სამოქალაქო უფლებანი, ნურავის გაათელვინებთ ფეხით თქვენს თავისუფლებას! იყავით გამბედავნი! ნუ შეუშინდებით მუქარას! გაიხსენეთ უკვდავი რუსთველის სიტყვები:

რა უგვანო მამაცსა, ომშიგან პირის მომქცევლსა, შემდრეკილსა, შეშინებულსა და სიკვდილსა მეჭველსა!

ყოველის გული ვერაფერმა უნდა შეაშინოს, მეტადრე არჩევნების ხრიკ-მეისტრების მუქარამ!

ამაგმეთ, პირში ბურთი ჩაჩარეთ ამგვარ მოძალადე ხრიკმეისტრებს და დაემორჩილეთ მხოლოდ საკუთარ რწმენას.

ინგლისში დიდი ხნიდან არის ერთი კარგი დაკანონებული ჩვეულება: თუ მთავრობის წარმომადგენელმა გაბედა და მოინდომა უკანონო გავლენა მოეხდინა ოკრუგზე, მოქალაქენი უფლება აქვთ წინააღუდგნენ ძალადობას.

ამგვარივე უფლება გვაქვს ახლა ჩვენც.

ვინ უნდა ავირჩიოთ და ვინ არა, სოციალ-დემოკრატი, ფედერალისტი, ამის შესახებ მხოლოდ ჩვენს პოლიტიკურ სინიდისს უნდა დავეკითხოთ და არა სხვის ბრძანებას! ძალმომრეობის ძალადობას კი უნდა წინააღუდგეთ! ეს ჩვენი ხელშეუხებელი სამოქალაქო უფლებაა!

ყველა მოქალაქეს აქვს აგრეთვე პროპაგანდის, ე. ი. ქადაგებისა და აგიტაციის უფლება, ეს უფლება სიტყვის, ბეჭდვისა და კრების თავისუფლების შედეგია. და არავის არ უნდა აქვს ეს ხელი გამოსთაცოს, ეს დიდი, რევოლუციის მიერ მოპოვებული სამოქალაქო უფლება!

მოქალაქენო! დაიცავით თქვენი სამოქალაქო უფლებანი! იყავით თავისუფალნი, უშიშარნი, მამაცნი! დაიცავით დამოუკიდებლად თქვენი პოლიტიკური სინიდისი, ნუ შეუშინდებით წვრილფეხა პოლიტიკანების მუქარას: წინააღუდექით ყველას ძალადობას!

მიეცით ხმა ეროვნულ-დემოკრატიის სიას (№ 8, რომელიც იცავს: კერძო საკუთრების ხელშეუხებლობას, მიწის მუშაკთათვის კერძო საკუთრებით, მუშათა ყოველგვარ უფლების გამოუმჯობესებელ კანონმდებლობას, სამოქალაქო თავისუფლებას და საქართველოს პოლიტიკურ ავტონომიას 1783 წლის რუსეთისა და საქართველოს შორის დადებული ხელშეკრულებისა და ეროვნულ-დემოკრატიულ პრინციპის საფუძველზე.

ვასილ წერეთელი.

ეროვნული გამგეობისთვის

ქართველი ერი ერთსულოვნად ეროვნულ საკითხის წამოყენებას. საერთო მოსაზრება ის იყო, რომ სეპარატიზმის ცილისწამებიდან განთავისუფლებულიყო. ამითი აიხსნება ის გარემოება, რომ დღემდე პოლიტიკური პარტიათა წარმომადგენელნი თუ ჩვენი სამხედრო კომისარი მოსკოვისა თუ პეტროგის ქალაქის კრებებზე იმას ცალად აცხადებდნენ: ჩვენ გულში ვატარებთ ეროვნულ საკითხს იმ დრომდე, ვიდრე მტერი კარზე გვადგას. ჯერ საზოგადო საქმე და შემდეგ ქართველი ერიც იტყვის საკუთარს სიტყვას.

მაგრამ ერის პოლიტიკურ ცხოვრებაში ხშირად ხდება ისეთი გარემოება, როდესაც კეთილშობილება და თავაზა თავისთავად ისპობა, სახელდობრ მაშინ, როდესაც სახელმწიფოს ცენტრი ეროვნული ეპოქის გადასათვალ, ან და ერთგვარი პოლიტიკური გული სიგანივრე მოიქცა, თანაც თანა სხვებს სხვულის მოშლება, სიკვდილი. სწორედ ასეთს მდგომარეობაშია დღევანდელი რუსეთი. მისი ნებისყოფა იკვლევის პროცესშია. პოლიტიკურ კატაკლიზმით მიღებულ რუსეთის შემადგენელ ერებმა ჯერ ხელი მიჰყვეს ხელი საკუთარ დამფუძნებელ კრებების მოწვევას, საკუთარ მართვა-გამგეობის მოწყობას და ყველა ეს მოხდა არა სეპარატიზმის ქადაგებით, არამედ, უკიდურესად მდგომარეობით უზენაესი ბრძანებისამებრ!

ქართველი ერიც ერიდებოდა ამ

მწვავე საკითხის ქსელში გახვევას. მაგრამ აი, დაუდგა მომენტი, როდესაც მისი შეჩერებელი ძარღვი მთავარ ცენტრთან ჩაწყვეტილია. როგორ შეიძლება ასეთს შემთხვევაში ერმა იცოცხლოს მარტოოდენ ცენტრისკენ ყურებით? ისე გამოდის, თითქოს ქართველ ერს ჯერ ბავშვობის ხანა არ გაუვლია და უძალა-დალაოდ ვერ შესძლებდეს სიცოცხლეს, საკუთარს ფეხზე სიარულსა. წარმოვიდგინოთ ერთის წუთით,—და ეს ხომ, მართლაც, ასე არის!—წარმოვიდგინოთ, რომ ვერც პეტრეს ქალაქმა და ვერც მოსკოვმა ვერ მოგვაწოდინა ხმა, ვერ გამოგვიწოდა მზრუნველი ხელი და ისევ იმ ბურუსის ანაბარად დაგვტოვა, რომელშიც აგერ ეს აა დღეზე მეტია რაც ვიმყოფებით! წარმოვიდგინოთ უარესი, რომ სამოქალაქო ომი რუსეთისა მთავრობისათვის მოედო მთელს რუსეთს და საშინელ ანარქიამ ცეცხლის ალში გახვიან ყველა, წარმოვიდგინოთ ისიც, რომ ამ ომმა და ერთმანეთის გლეჯა-ფლეთამ გასტანა თვე, ორი, წელიწადი, მაშინ რა ვქნათ, მაყურებელნი ვიყვნეთ მისი თუ ჩვენც წითელ ნაჯახით დავერიოთ ერთმანეთს იმ საკითხის გადასაწყვეტად, თუ როგორი იყოს იქ, ცენტრში, მართვა-გამგეობა: ბოლშევიკური, მენშევიკური თუ კადეტური „ნებითა ღვთისათა“ ტახტზე აყვანილ კონსტიტუციურ მონარქ მიხეილის მეთაურობით?! და თუ არ გვსურს ეს ასე მოხდეს, თუ გვსურს სამოქალაქო ომისა და საზოგადოდ ანარქიის ქარიშხალს ავცდეთ, მაშინ როგორ გვსურს მოვიქცეთ. ვინაა ჩვენი გამგეელი? ვის ხელში უნდა იყოს ერის ბედ-იღბალი? ამ პოლიტიკურ კრიზისის დროს ხომ ერს სჭირია სიცოცხლე, სჭირია ფინანსები, სჭირია ჯარი, რომ საზოგადო ვადებაცვა სათანადო ნიადაგზე დააყენოს! და თუ ასე მოიქცევა რა დაერქმის ასეთს გამგებლობას. რა თქმა უნდა, ის, რასაც აქამდე ბამდის ვუფრთხოდით—ავტონომიური მართვა-გამგებლობა, ამოსხვეთქ ლი შეიძლება იმდენად ერის ნების ყოფის თანახმად არა, რამდენადაც, როგორც ვთქვით, მომენტის უზენაესი ბრძანებით! ჩვენ კი ასეთს მართვა-გამგეობისთვის ჯეროვანი მზრუნველობა ვერ გამოვიჩინეთ. სასიხარულოა მხოლოდ თავად-აზნაურთა 30 მილიონიანი ქონება, რომელმაც ხმა ამოგვიღებინა და თითქმის ყველა პარტიებს ერთი აზრი დაგვებადებინა, ეროვნული კრების მოწვევა პატარა მასშტაბით, რამაც საბოლოოდ ზოგადი და ფართო ხასიათი მიიღო. უნდა ვეცადნოთ, რომ ეს გარდაწყვეტილება მტკიცე და ურყეველი იყოს, რათა კრება იგი მართლა 19 გიორგობისთვის ადარ გადასცვალდეს და ეს იმიტომ კი არა, რომ 30 მილიონიანი ქონება არ დაგვეკარგოს, არა, ხსენებული მილიონები მხოლოდ ერთი მნიშვნელოვანი საკითხთაგანია ჩვენი ეროვნულ სიცოცხლის სიმტკიცისათვის, არამედ იმიტომ, რომ ერმა იცოდეს საბოლოოდ თუ ვინ იქნება მისი მომავალი უზენაესი უფლებით აღჭურვილი ბატონ-პატრონი! არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ რაც მალე მოხდება ჩვენი ეროვნული დაწყებნებელი კრება, იმდენად მალე განვთავისუფლდებით იმ პოლიტიკურ კომიზმიდან, რომელმაც ათასმა გულუბრყვილო მოსაზრებამ და თეორიებმა ჩაგვაგდეს. თუ ეს ასე არ მოხდა, მაშინ დავყაროთ იარაღი, ვინაიდან ერი არა ჰქირს მაშინ ერად, თუ მასში არაა პოტენციანი ძალა, ძალა შემოქმედი, ცეცხლის სიცოცხლის დასაგზნებად...

დ. კახიძე.

ქართული სწავლა-განათლება

I

საქართველოს უდგება ახალი ხანა პოლიტიკური ცხოვრებისა და ამასთანავე კულტურული ცხოვრებისაც. აქამდის თუ რუსეთის სახელმწიფოებრივი ანგარიშიანობით გწყობოდა ჩვენი ქვეყნის მართვა-გამგებლობა და მისი კულტურული ცხოვრებაც იწყნარებოდა იმდენად, რამდენადაც იგი ეგუებოდა სახელმწიფოს ცენტრალისტურ მისწრაფებებს, ეხლა პირობები შეიცვალა და ჩვენ თვითონ ვხდებით პატრონნი ჩვენი თავისა და საკუთარი პასუხისმგებლობით უნდა მოვაწყოთ ჩვენი კულტურული ცხოვრებაც.

ამისთანა საპასუხისმგებლო მდგომარეობა გვავალებს ყოველი ჩვენი ახალი დაწყებულობა სხვა და სხვა მხრივ აწონ-დაწონოთ, გამოვარკვიოთ საზოგადო პრინციპიალური შეხედულებანი ამა თუ იმ საჭიროების განხორციელების შესახებ და ისე შევუდგეთ სურვილის და აზრის განხორციელებას.

მინდა დღეს ჩვენი საზოგადოების ყურადღება მივაქციო სწავლა-განათლების საკითხს თავისუფალ საქართველოში. რა უნდა დაედოს საძირკვლად ჩვენ სწავლა-განათლებას? აი ძირითადი საკითხი, რომელიც უნდა გადავწყვიტოთ, ვიდრე თვით სწავლა-განათლების გავრცელებას შევუდგებოდეთ. რადგანაც დღევანდელი მიმართულება ქართული სწავლა-განათლების მესვეურთა და მოღვაწეთა შორის, ჩემის აზრით, ცალმხრივი და დროსთან შეუთანხმელია, ამიტომ მოვალედ ვთვლი ჩემს თავს, გავუზიარო მოკლეთ ამის შესახებ საზოგადოებას ჩემი შეხედულება და იმედი მაქვს, რომ მე მარტო არა ვარ ამ შეხედულებისა და ჩემი თანამოაზრენიც გაირკვევიან და გამოსთქვამენ საჯაროთ თავის ნაზრს.

ქართული სწავლა-განათლება უნდა აშენდეს ცოდნა-აღზრდის იმ საძირკველზე, რომელზედაც განვითარებულია ჩვენ დროში წინმსვლელობა და ძლევამოსილება დაწინაურებულ ერებისა, რომელიც სძენს ერს გამოსადეგარ ცოდნას, აღვიძებს ერში თაოსნობას, აღუძრავს მას ძიების უნარს, დააყენებს მას გონებრივი და ქონებრივი განვითარების მტკიცე ნიადაგზე და მიანიჭებს თანამედროვე პირობებში საბრძოლველათ საუკეთესო იარაღს.

როგორც ბუნების მეტყველი, მოვუწოდებ ქართულ საზოგადოებას მეტის ყურადღებით მოეპყრას ბუნების მეტყველებას, განიმსჭვალოს მისი დაუშრეტელი და განუზომელი მნიშვნელობით და ახლანდელ მისი სარგებლიანობით. ბუნების მეტყველებამ საკმარისად ცხადჰყო დაწინაურებულ ერებში თავისი შემოქმედებითი ძალა, იგი გახდა თანამედროვე მსოფლიო ისტორიაში ხალხთა გონებრივი და ქონებრივი ამამოძრავებელ ძალათ, მან დაიპყრობინა ადამიანს საბოლოოთ მთელი ხმელეთი, ზღვა და ჰაერი. მიაჩვია ადამიანი შეგნებულ ბრძოლას ცხოვრებაში და ბუნებით გონივრულ სარგებლობას.

ჩვენმა ახალთაობამ ცოდნის სხვა და სხვა დარგთა შორის ბუნების მეტყველებაში უნდა ჰპოვოს მოწყობულად დაურწყული და გამაცოცხლებელი წყარო ცოდნისა, ცნობის მოყვარეობისა და ძლიერებისა თანამედროვე ცხოვრებაში საბრძოლველად და გასავითარებლად.

სწავლა-განათლების ამნაირ საძირკველზე უნდა დამყარდეს ყოველმხრივი შესწავლა ჩვენი სამშობლოს ბუნებისა და მისი მოსახლეობისა. სწავლა-განათლების გეგმაში სამშობლოს ყოველმხრივი ცოდნა უნდა გატარებულ იქმნას თავიდან—ბოლომდის. ამ მხრივაც ხომ დღევანდლამდის თითქმის არაფერი გაკეთებულა. და ესეც ეხლავე მისაღები მხედველობაში, მეტადრე მათთვის, ვინც ქართულ სწავლა-განათლებას დღეს ოფიციალურად მესვეურობენ და უძღვიან ხელმძღვანელობას.

რადგან ქართულ სწავლა-განათლების ამნაირ ძირითად კითხვებზე არა კმარა წერა გაზეთის ფურცლებზე, არამედ საჭიროა აკადემიური მუშაობა ყველა იმ პირთა მონაწილეობით, რომელთაც ეს კითხვები შეეხებათ და აინტერესებთ, ამიტომ საჭიროდ მიგაჩნია, რომ ჩვენი სწავლა-განათლების მოსაწყობათ თავისუფალ საქართველოში მოწვეულ იქმნეს განსაკუთრებული კრილობა ამ მოკლე მომავალში, სადაც ყოველი შეიძლებს ვრცლად შეეხოს სწავლა-განათლების ყოველგვარ კითხვას, და ყრილობამ კი გამოიმუშაოს საზოგადო დებულებანი ჩვენი მომავალი სწავლა-განათლებისათვის.

პრ.-დოც. ალ. ჯავახიშვილი

ეკატერინე ბრეშკოვსკისა

ყველაზე შესანიშნავი იმ დემოკრატიულ კრებაზე, რომელზედაც თავი მოეყარათ რევოლუციის ძველს და ახალს მოღვაწეებს, ჩემის ფიქრით,—ეკატერინე ბრეშკოვსკაია იყო, როგორც თავის თავს უწოდებს ეკატერინე ბრეშკოვსკისა, ანუ რუსეთის რევოლუციის ბებია, როგორც მას ეძახიან ყველანი.

ამ რევოლუციის ბებიას, მართლა ბების სახე აქვს: წყნარი, მშვიდი და მოყვარული.

იგი გლეხის ქალია, ვერაგის ასული, ცხოვრებაში ქმრის გვარს ატარებს.

თუ არ იცით, ვინ არის ეს ჩასუქებული დედაკაცი, რომელიც მორიდებით ზის სკამზე თვალებ ძირს დაშვებული და მორცხვად მოსასხამს ისწორებს და რომელიც მოსაუბრეს თვალებს მაშინ უსწორებს, როდესაც იგი რამეზე იმას აჯერებს, იფიქრებთ შო-ჩვეული ნათლის დედა სტუმრებია ნათლიას დევნილით და მოსაკითხით და მორიდებით მიმჯდარა კუთხეში და თავის გაჭირვებას მოუთხრობს და დახმარებას სთხოვსო.

ტანზე მოთეთრო უბრალო კაბა, თეთრი აბრეშუმის მოსასხამი, ბამბის ქულასავით თეთრი თმა, ავათმყოფი, სევდიანი სახე, რომელზედაც ჰკრთის განუსაზღვრელი ყველასადმი სიყვარული,აი ბებია ეკატერინა...

ლაპარაკობს იგი კრებაზე თვალებ ძირს დაშვებული, თითქო საუბრობსო შვილის შვილების ოთახში სამოცდაათი წლის დედაკაცის მოურიდებლობით.

ოცდა ცამეტი წლის ციმბირის ცივ საპყრობილეებში გდებამ, როგორც თვით ამბობს იმ სადამოს, სმენა დაუხშო, ყურებში მას არა ესმის-რა.

პირველად რომ ვნახე ეს უბრალო დედაკაცი, გაკვირვებას მივეცი და ვიფიქრე: რას ეძიებდა ამ საბრალო დედაკაცს მეფის სულელი მთავრობა, რომ თავის ახალგაზრდობა ციმბირის ცივ სამარეში დაამარხვინა?!

როგორც ბებია გამოჩნდა და სიტყვა აიღო, მთელი დარბაზი, როგორც ერთი კაცი ფეხზე წამოდგა და ჩუმად მიესალმა. ყველამ იგრძნო, თითქო რაღაც ღვთაებრივი მოევლინა კრებასაო.

თეატრის დარბაზი დაბლიდან ქანდარამდის მძივივით შეჭედილი იყო ხალხით.

ბებიას ამ კრებაზე, სადაც სხვა და სხვა პარტიის კაცებს მოეყარათ თავი, მტერი არა ჰყავს.

მას ყველა ერთნაირად პატივს სცემს.

ბებიას კი ყველანი ერთნაირათ არ უყვარს: იგი პარტიის ქალია!..

როდესაც ბებია შეეხო გენერალ კორნილოვის ღალატს და კადეტებისაგან გენერლის წაქეზებას, მისმა ხმამ არა ჩვეულებრივი ზარიანობა მიიღო, თითქო ფოლადი ფოლადს მოხვდა, ისეთი ცივი და შემზარავი იყო მისი ხმა.

ამ დროს იდგა იგი კრებას წინ, თმა აშლილი, პირზე ალმური ასდიოდა, თვალი თვალებში გეუყარა კრებისთვის და იწვევდა მას შეერთებისკენ ქვეყნის მტრის დასამხობად.

მაშინ მივხვდი რისთვის დასდევდა მეფის მთავრობა ამ ვეფხვის კლანჭებიან დედაკაცს.

ბებია დიდ ხანს იჯდა მეფის გალიაში თავისუფალ ჰაერს მოკლებული და რაკი ერთხელ დაუსხლტა ტყვეობას, ახლა იგი ყველას აფრთხილებს, რომ არ გაებან მახეში.

იგი რამოდენიმეჯერ გამოიქცა ციმბირიდან, მაგრამ ყოველთვის მეფის მთავრობა სულ შორს და შორს ჰგზავნიდა, იქნება სადმე ჩაკვდესო, მისი რკინის აგებულობა ყოველგვარ შევიწროებას იტანდა, ციმბირის ყინულსაც და შიმშილსაც.

ბებია ერთხელ ციმბირიდან გაიქცა და იაპონიით ამერიკაში ამოჰყო თავი, საიდანაც ისევ სამშობლოს მიაშურა.

მეფის მთავრობამ რო გაიგო მისი ჩამოსვლა, მყისვე შეიპყრო იგი და ისე შორს გაგზავნა ციმბირისკენ, სადაც მოსახლეობაც არ იყო...

მისმა შვილებმა და შვილის-შვილებმა მეფე რო გადააგდეს, პირველად ბებია გაიხსენეს და დიდის დიდებით დააბრუნეს პეტროგრადს, სადაც მთავრობის დიასახლისათ ითვლება... იგი იღებს უცხო ხალხის დელეგატებს და ესაუბრება მათ ახალ მთავრობის სახელით.

ბებია ჩინებული მცოდნეა უცხო ენებისა. იგი შესანიშნავი მწერალიცაა. ისე ხმარობს იგი კალამს, როგორც ადრე ციმბირში პაწია ნემსს. ახლა იგი ერთ დიდ გაზეთს სათავეში უდგას. მის ნაწერებში გამოსჭვივის მაღალი გონება ავტორისა, მისი დიდი დაკვირვება ცხოვრებისა, შორსმჭვრეტელობა და ხალხისადმი განუსაზღვრელი სიყვარული.

ბებიას ერთხელაც არ ავიწყდება, რომ იგი უბრალო ქალია, იგი ყოველთვის მამაკაცის მფარველობას ეძებს და ითხოვს. მას ხშირად კრებებზე თავმჯდომარეობას სთავაზობენ, იგი კი ყოველთვის იცილებს თავიდან ამ თანამდებობას. როდესაც ზის პრეზიდიუმის მაგიდასთან, მისი ნაცნობები სცდილობენ მისი სკამი ახლოს წამოსწიონ თავმჯდომარესთან, ბებია კი შეუმჩნევლად ისევ უკან სწევს და სცდილობს ვინმე მამაკაცს ამოეფაროს. მაგრამ ბებია რო შენიშნავს, კრება ვერ ჰპედავს რომელიმე კითხვის გადაწყვეტას და ყოყმანობს, მაშინ იგი გამოჩნდება მგზნებარე სიტყვით, რო ვაჟკაცებს ცეცხლი აუნთოს გულში და გაიმედვინოს მათ ფეხის გადადგმა. მერმე ისევ თავის ადგილს მონახავს...

ლ. ბახტაძე.

დიონისოს კულტი და საქართველო

4. დიონისოს საიდუმლო.

„განპიროვნება“:—ანაქსიმანდერის აფორიზმი: პიროვან ყოფისათვის ყოველი არსის უკანასკნელი ხვედრი სიკვდილია. „პიროვნობა“ თავის თავად ყოველი სივის სათავეა: უნდა დაიმსხვრეს ლამაზი პურპელი ინდივიდუალობისა,—იგი სხივოსანი ჩვენება მხოლოდ (ძველ ინდოელთა „მაია“),—იგი შემთხვევითი მასკაა არსის (ძველ ინდოელთა „უპადხი“),—და ჭურჭელში მოქცეული პირადი ნაკადული სიცოცხლისა უნდა შეერთოს მსოფლიო უძირო დენას. აქ არის „მსხვერპლი“ და „მწირველი“: დიონისოს კულტი მსხვერპლის შეწირვაა.

პირველად ცოცხალ ადამიანებს მ-რთლაც მსხვერპლად სწირავდენ. ჰეროდოტე მოგვითხრობს: გეტებს (ფრაკიელთა ეტნიური შტო) ჰყავთ ღმერთი ზალმოქსისი. იგი შეჰყრის ხოლმე გეტებს სალხინოდ. ლხინის დროს ზალმოქსისი აუწყებს მათ, რომ სიკვდილი „ცვალებაა“ მხოლოდ. ლხინის შემდეგ ღმერთი ქვესკნელად მიდის. მეოთხე წელს ისევ ბრუნდება. ზალმოქსისი მოუთხრობს ახლა მათ, რომ იგი და მისი მსახურნი „იმ ქვეყანას“ ცოცხალ არიან. „ყოველი სამი წლის შემდგომ გეტები წილის ყრით გზავნიან მახარობლებს ღმერთთან დავალებითა და თხოვნით. გარნა, მახარობელს ამ წესით გზავნიან: ერთნი რაგზად გაიმართებიან, რომელთაც წინ გამოწყვილი შუბები უპყრიავთ,—სხვანი წინ ვლიან ხელს მახარობელ წელსა და ფეხს, მოიქნევენ და შუბებზე დასცემენ. თუ მოკვდა,—ზალმოქსისი მწყალობელია, ფიქრობენ ისინი; თუ არ მოკვდა გაგზავნილი,—მაშინ ისინი სწყევლიან მას, როგორც უწმინდურს,—და მეორეს აგზავნიან მახარობლად“... რას ნიშნავს ეს „გაგზავნილი“? განა იგი ახალი ზალმოქსისი არ არის?! და დაბალებანი—ეს ლოცვებია ღვთისადმი. აქ თვითონ „გაგზავნილი“ იქცევა ზალმოქსისად—ახალ ზალმოქსისად, რომელიც წავა „იმ ქვეყანას“ და აუწყებს „გარდაცვლილებს“, რომ აქ ცოცხლებად სთვლიან მათ,—და რომელიც დაბრუნდება „ამ ქვეყანას“ და აუწყებს ცოცხლებს, რომ იქ, საიქიოს, მართლაც ცოცხალ არიან „განსვენებულნი“. აქ იკვეთება ადამიანის გაღმერთება სამსხვერპლო მოკვლით. ამას თვითონ წესიც მოწმობს გაგზავნისა. თუ განგმირული არ მოკვდა, იგი „გასაგზავნი“ არ არის; თუ მოკვდა, იგი ღირსია გაგზავნის და მაშასადამე გაღმერთების. გეტები ამ მხრივ ერთს დიდს მთლიანს სხეულს წარმოადგენენ, რომელსაც ვერა სწყვეტს ცალობითი სიკვდილი: პერიოდული მსხვერპლ-შეწირვა უხილავს რგოლსა სქმეს „წარსულთა“ და „დარჩენილთა“ შორის:—იგივე შეწირვა აახალგაზრდავებს ერთის წილის თვითონ ღვთაებისას. ეს რომ ასეა, ამას ძველი მექსიკანური ჩვეულებაც ადასტურებს: სამსხვერპლოდ მოკლულის ფქვს ახლად „გაწირულს“ გადააცმევენ. მექსიკაში:—აი ჩვენ ვინმეს და რომელიმე ღმერთის სახელს დაარქმევენ: ამ ღმერთისათვის იყო იგი განწირული თითქო. მთელი წელი ეს „გაწირული“ ხსენებულს ღმერთს ასახიერებს: მას თაყვანსა სცემენ როგორც ღმერთის ცოცხალ ხატს. მას შეეძლო ყოვლის ჰქონა,—გარნა ყარაულები თვალს ადევნებდენ. იგი თავის მოახლოებას ფლეიტებით აცხადებდა. როცა უწყებული დღესასწაული დადგებოდა, მას დაკლავდენ და სჭამდენ. აი მაგალითიც: აირჩიეს ერთი ყრმა, აპატიეს, სიტკბოებაში აცოცხლეს,—და ბოლოს ქურუმმა სადღესასწაულოდ აიყვანა იგი პირამიდული ტაძარის თავზე, გაჰკვეთა მისი გული ქვის დანით, ამოგლიჯა ტანისაგან განკვეთილი გული და ღმერთს აიგი მზის სანახავად; შემდგომ თავი მოაცილეს, როგორც საგანი განსაკუთრებული წმიდებისა,—იგი დარჩენილი სხეული აჭკუწეს და შეჭამეს. იმ წამსავე აირჩიეს ვინმე სხვა „გაწირულად“ შემდეგი წლისათვის (ეს ცნობები: ვიაჩ. ივანოვი: „დიონისის რელიგია“). ყველა ეს საკულტო მოქმედება „დიონისურობას“ აცხადებს.

ადამიანის მსხვერპლ-შეწირვამ ბოლოს სიმბოლიური სახე მიიღო: მოკვლის მაგიერ გხდება მოკვლის სახიობა; ადამიანის მაგიერ—ცხოველი; განსაკუთრებით—ხარი. ხარი: სიმბოლო ველური, დაუცხრომელი წარმომშობი ძალის. იგი წყალის ღმერთთა კულტებში გვხდება (საკუთრივ პოსეიდონის კულტში): ან იმ ფორმით, რომ წყლის ღმერთები ითაყვანებენ ხარების სახით,—ან და იმ ფორმით, რომ ხარები ხსენებულს ღმერთებს შეეწირებიან როგორც ზვარაკნი. ხარი-ფეტიში: ღმერთი იტარებს რქებს, ან და ხარის ტყავს (გავიხ ენოთ ლეგენდა, რომელიც მოგვითხრობს, რომ დიონისო პანტერის ტყავში გაემგზავრა ინდოეთს,—რაც ხშირად გვხდება ნახატებში); ან კიდევ ხარი როგორც ზვარაკი შეეწირება მას (ამასაც სოფოკლეც მოწმობს). გარდა ამისა: ფალლოსი მის კულტში, როგორც სიმბოლო ნაყოფიერებისა. ეს კულტი უფროსადღ—არგოსში. ჰეროდოტეს სიტყვით, მელამპმა ეს კულტი გაავრცელა როდოსში და ათენში (იხ. პაული: გვ. 1041—1042). ხარ—ღმერთის აკუწვა უდრის: დიონისოს დაგლეჯას ტიტანების მიერ და ორფეოსის აკუწვას მენადების მიერ.

5. დიონისო და ხის კულტი.

მაგნეზიაში დიონისო დაიწყებოდათ. იგი გამოჩნდება ხოლმე გრივალისაგან გადამტვრეულს ჰადარის ტოტებში. ძველად ისიც იყო ცნობილი, რომ დიონისო მუხაშა ცოცხლობს. გავიხსენოთ წმინდა მუხა დოდონაში, რომლის ფოთოლთა შრიალით ღმერთი თავისს ნებას აცხადებდა. რომში კაპიტოლზე მუხა იყო იუპიტერის „საწმიდი“. კადმეის დიონისოს ლეგენდა ევრიპიდეს მიერ: ღვთაებრობა სვეტებში კი არ იმყოფება, რომელიც მოცულია ხურმით, არამედ ოდითგან სურომში: ხურმით შეხვეული სვეტები თებეში აი დიონისოს ასახიერებდა დიონისის კულტში ხშირად გვხვდება ვ ბოლაბი-მცენარე Epheu (სურო), მითი იყო დავგვარგ ნებული ძველი თიანილი ფეტიში: (პაული: იქვე: გვ 1042): „თუ მუხა არის წმინდა, მაშინ ყოველი წმინდაა, რაიც კი მუხისაგან გამოდის: ნაყოფი, რომელიც ღმერთებს შეეწირებათ სამსხვერპლოზე; ტოტი, რომელიც ხელში უპირავს დეკანოზს; და ფოთოლთა გვირგვინი, რომლითაც თავი აქვს შეკრული მსხვერპლის შემწირველს“... „ფოთლების გვირგვინისა იმ ხეებისგან არჩევიან, რომელნიც ცალ-ცალკე ღმერთისათვის არიან წმინდა: დაფნისა, მუხისა, ზეთისხილისა თამაშობენ გვირგვინში მთავარს როლს“. ხეებს მშობელ ქალღმერთებითა და სხვა და სხვა კავშირულობით. ასეთი ხის ტოტი სახლად ნ სახლში გადაიქცეო. მუხას კვიმოდ წინა წინასწარმეტყველური ძალა აქვს. ხანდახან გვეღი ფიარავს მუხას: მაგალითი: მუხის გვეღი კოლხეთში,—რომელსაც მედეას დახმარებით იაზონი უნდა მორეოდა, სანამ ოქროს ვერძს მოიპოვებდა საზოგადოთ: ხე ღმერთი კი არ იყო ძველად, არამედ ღმერთის (რომელიმეს) ასახიერებდა (იხ. პაული: იგივე „რეალ ენციკლოპედია“, ტ. III. „ხის კულტი“) დიონისო ხანდახან ხით (განსაკუთრებით მუხით და სუროთი) ცხადდება...

გრიგოლ რობაქიძე.

ბოლშევიკების დიქტატურა

რუსეთის პრესა ბოლშევიკებზე

„ედინსტვოში“ დაბეჭდილია დიდი ლია ბარათი გ. პლეხანოვის პეტროგრადის მუშებისადმი.

„პეტროგრადის ამბებმა მე გული მტკინეს, იმიტომ კი არა, რომ არ მინდოდეს მუშების გამარჯვება, პირიქით მთელი ჩემი სულით მე მოვუწოდებ ამ გამარჯვებას, მხოლოდ დღევანდელი ამბები ძალიან უკან დასწევენ მუშათა კლასს“. პლეხანოვი ათავებს ძველი მოწოდებით: „მთავრობა უნდა ემყარებოდეს ყველა ცოცხალ ძალების კოალიციას, ე. ი. ყველა კლასებს და ყველა წრეებს, რომელნიც არ არიან დაინტერესებული ძველი ძველი რეჟიმის დაბრუნებაში.

„ნაროდნოე სლოვო“ ეხება ბოლშევიკების „დეკრეტს—ზავზე“ და „მოწოდებას ზავზე“. დეკრეტიც და მოწოდებაც გაზეთს მიაჩნია უხეირო ძალებით თავდახსხმით, ყოველ სტრიქონში გამოკრთის შეგნება საკუთარი უძლურობის, რომ მართლა მოახლოვებული იქნეს ნამდვილი ზავიო, ეს მხოლოდ ისტორიული კურიოზია“.

„დელო ნაროდა“ აღნიშნავს ს. რ პოზიციას: 1) სრულად გადაცემა მიწის, 2) ენერგიული პოლიტიკა ზავის, 3) დაუყონებლივ მოწვევა დამფუძნებელი კრების, და მოითხოვს შეთანხმებას პლატფორმაზე.

„დაუყონებლივ უნდა შესდგეს ერთიანი სოციალისტური სამინისტრო, ბოლშევიკების და ცენზიან ელემენტების გამოკლებით. მხოლოდ ასეთს მთავრობას შეუძლია თავიდან მოიშოროს ქვეყნის სამოქალაქო ომი, შეკრიბოს თავის გარშემო მთელი მშრომელი დემოკრატია, რომელიც არ არის დაბრმავებული ბოლშევიკების დემაგოგიით, ანდა რომელიც იწყებს თვალის ახელას და გაგებას ბოლშევიკების დაპირებათა ნამდვილი ფასის.

„რაბოჩაია გაზეტა“ უფრო შეურიგებელია. გაზეთი აღნიშნავს იზოლაციას ბოლშევიკებისას „ყველასგან“, რადგანაც: მთელი ტეხნიკური აპარატი სახელმწიფოსი უარს ამბობს სამსახურის გაგრძელებაზე. არც ფოსტას, არც ტელეგრაფს, არც რკინის გზას და სამინისტრო კანცელარიებს არ უნდათ, რომ იარაღი იყვნენ შეთქმულთა ხელში. გაზეთი ათავებს მოწოდებით რომ თავი მოიყარონ რევოლუციის და მამულის დამხსნელ კომიტეტის გარშემო და შექმნან იმ წყაროდ ახალი დემოკრატიული მთავრობისა“.

„პრავდა“ სწერს: გათავდა მეფობა ბურჟუაზიის. ახალ ცხოვრებას აწი თვითონ ხალხი დაუწყებს შენებას, რომელიც შექმნის სამეფოს განთავისუფლებულ შრომისას. დასრულდა თვითმპყრობელობა მემამულეების, კაპიტალისტთა თარეშობა, გათავდა ომები მოსისხლე ბურჟუაზიის.

„იზვესტია“ ასე ათავებს წერილს: როგორაც არ უნდა გათავდეს ჩვენგან დაწყებული ბრძოლა რაც უნდა ახალი განსაცდელი არ გველოდეს მომავალში, ახალი პოზიცია სოციალიზმისთვის უკვე დაპყრობილია და საქვეყნო ისტორიის ახალი ბრწყინვალე სტრიქონები გადაიშალნენ...

ბოლშევიკების დიქტატურა

„რუსკია ვედომოსტის“ დახურვა.

ბოლშევიკებს დილის 4 საათზე ჯარისკაცთა ერთი ჯგუფი მიუგზავნიათ „რუს. ვედ.“ სტამბაში და ბრძანებით ბეჭდვა. ჯარისკაცებსავე დაუპყრიათ ტელეფონი და რედაქციის ოთახები.

საერთო დემოკრატიული თათბირი

დემოკრატიულმა საერთო თათბირმა გიორგობისთვის 3-ს მთელი დღე და ღამე გასტანა. ბოლშევიკებმა თანხმობა განაცხადეს მოეწყოს სოციალისტურ პარტიებისაგან ცენტრალი აღმასრულებელი ორგანო, მაგრამ იმ პირობით, რომ გარეშე საქმეთა მინისტრად იყვეს ტროცკი, შინაგან საქმეთა მინისტრად ლენინი და სამხედრო საქმეებისაც ბოლშევიკი, რომლის გვარი არ დაასახელეს. კრებამ განაცხადა, რომ სწორედ დასახელებული კანდიდატების წინააღდეგი ვართო.

შეთანხმების საკითხი

გიორგობისთვის 3-ს თათბირის მენშევიკები და ესერები არ დაესწრნენ და მოითხოვეს, რომ სანამ შეთანხმების შესახებ ვითათბირებდეთ, მანამდისინ ტეროროზე ხელი უნდა აიღოთო. ამ განცხადებაზე ბოლშევიკებმა პასუხი არ გასცეს. შეთანხმების საქმე ბეწვზე ჰკიდია.

კალედინი ვორონეჟში.

კალედინმა, როგორც ს ბასეინის დაპყრის შემდეგ, ლაშქარი ვორონეჟისაკენ გაგზავნა და ეს ქალაქიც დაიპყრა.

სისხლის ღვრა ყაზანში.

ყაზანში დიდი სისხლის ღვრა მოხდა: ერთმანეთს ებრძოდნენ მაწყობილი მეგზე სარნიზონის მხედრობის სხვა და სხვა ნაწილები.

ვერხოვსკის განცხადება.

გენერალი ვერხოვსკი აცხადებს, რომ ბოლშევიკებმა ჩემს დაუკითხავად შეიტანეს ჩემი გვარი მინისტრთა კანდიდატების სიაში. ვერხოვსკის არა სჯეროდა ბოლშევიკებისა, რომელნიც მშვიდობიანობის მაგიერ ტერორის გაბატონებას, პურის მიცემის ნაცვლად ხიშტის დაშინებს და სხ.

ბრძოლა მოსკოვში.

გადმოცემულ დაწვრილებითი ცნობების მოსკოვში მოხდარ ბრძოლის შესახებ: ბრძოლა მოხდარა სტუდენტების, ოფიცრების, იუნკრების და ბოლშევიკების შორის. მთავრობის ჯარმა თოფხანა დაიპყრა. მის ხელში იყო აგრეთვე კრემლი. ბოლშევიკებმა ცენტრიდან სანაპიროებისკენ დაიხიეს. ლუბიანკასთან ხიშტებით შეტაკება მოხდა. გათენებისას ბოლშევიკებმა ლუბიანკა დასცალეს.

ლენინობისთვის 28 ს შუადღის 2 სა-

ათზე მთავრობის ჯარმა მოიწადინა სასტუმრო „ნაციონალ"-ისა და „მეტროპოლ"-ის დაჭერა. შიგ ბოლშევიკები იდგნენ. სასტუმროებს ტყვიის მფრქვევლებით აუტეხეს სროლა. 5 ს. მთავრობის ჯარმა სასტუმრო „მეტროპოლი" დაიჭირა.

ღვინობისთვის 28 წითელ გვარდიელებს წაართვეს 73 ტყვიის მფრქვეველი. სამხატვრო თეატრის ლაზარეთი სავსეა დაჭრილებით. 6 საათზე ყაზახებმა ზარბაზნები გაიტაცეს.

მიწათ მოქმედების კომისარ მილიუტინის ბრძანება

გაზეთ „ნოვაია ჟიზნ"-ის ღვინობისთვის 29-ის ნომერში მოყვანილია მიწათმოქმედების კომისარ მილიუტინის ბრძანება ადგილ-მამულების შესახებ. ხსენებული ბრძანება მიმართული ყველა გუბერნიის თუ ოლქის მუშათა ჯარისკაცთა და გლეხთა დეპუტატების საბჭოთადმი. „ყრილობამ დაადგინა, რომ ყველა მემამულეთ ჩამოერთვათ მიწები და სოფლის საზოგადოებათა სამდგილ-მამულო კომიტეტებს და გლეხთა დეპუტატების საბჭოებს გადაეცემათ. ეხლა ამ დადგენილების სისრულეში მოსაყვანად მოუწოდებთ ყველა მუშათა, ჯარისკაცთა და გლეხთა დეპუტატების საბჭოებს. მოიწვიონ სამაზრო და საგუბერნიო თათბირი ზემოხსენებულ გარდაწყვეტილების ცხოვრებაში გასატარებელ ზომების გამოსამუშავებლად. მიღებულ ფორმების შესახებ გთხოვთ ცნობებს: პეტროგრადი, სმოლნი.

რესპუბლიკის მთავრობის სახელით სახალხო კომისარი ვ. მილიუტინი.

შეერთებულ ფრაქციების მოწოდება

გაზეთ „ნოვაია ჟიზნ"-ის ღვინობისთვის 29-ის ნომერში მოთავსებულია შეერთებულ სოციალისტურ ფრაქციების მოწოდება:

მუშებო, ჯარისკაცებო და გლეხებო! რევოლუცია საფრთხეშია!

საბჭოთა ყრილობის ერთ ნაწილის მიერ, პეტროგრადში უკვე მომხდარ გარდატეხის ნიადაგზე შემდგარი მთავრობა წმინდა ბოლშევიკურია; მას მხარს არ დაუჭერს მთელი დემოკრატია, და როგორც მხოლოდ ერთ პარტიის მიერ აღვირახსნილი მთავრობა, იგი მთელს მხარეში მოკლებული იქნება სათანადო ნიადაგს.

დემოკრატიის შორის მომხდარი განხეთქილება მის მემარჯვენე ელემენტებს, მაქანებს შემძლე კლასებთან შესათანხმებლად, იმისდა მიუხედავად, რომ კარგა ხანია რაც გამოირკვა კოალიციური პოლიტიკის უმწეობა. ყველა ეს საქმის უადგილებს კონტრ-რევოლუციონერებს, რომლებიც მითომდა ბოლშევიკურ აჯანყების ჩასაქრობად, რაზმავენ თავიანთ ძალებს, მაგრამ ნამდვილად კი რევოლუციის ჩასაქრობად ემზადებიან.

მოქალაქეობრივი ომი დიდ უბედურებას და სისხლის ღვრას უქადის მხარეს, აუძლურებს დემოკრატიას და რევოლუციას დაღუპვის გზისკენ მიაქანებს. ამ პირობებში სამეურნეო საქმის გამოკეთება, საომშობლოს ზავამდის მიყვანა, მიწის საკითხის გადაწყვეტა და დამფუძნებელ კრების მოწვევა შეუძლიან მხოლოდ რევოლიურ დემოკრატიულ მთავრობას, რომელსაც მთელი დემოკრატია შექმნის და მიიღებს.

ჩვენ მოუწოდებთ რევოლიუციურ დემოკრატიის ორივე ბანაკს და ვსთხოვთ გამონახონ შეთანხმების გზა ერთფეროვან დემოკრატიულ მთავრობის შესაქმნელად, რომელსაც შეეძლება ღირსეული წინააღმდეგობა გაუწიოს შემძლე კლასების კონტრ-რევოლიუციურ კოალიციას.

ჩვენ მოუწოდებთ დემოკრატიის ორივე ბანაკს და ვთხოვთ აღადგინონ ერთი მტკიცე რევოლიუციური ფრონტი, რომ რევოლიუცია ჯარისკაცთა მუშების და გლეხების სისხლში არ ჩაიხრჩოს.

ხელი მოაწერეს: მენშევიკ-ინტერნაციონალისტების, მემარცხენე სოციალისტ-რევოლიუციონერების, შეერთებულ სოციალ-დემოკრატ ინტერნაციონალისტების პოლონელთა სოციალისტურ პარტიების და ებრაელთა სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა პარტიის ფრაქციებმა.

რუსეთის რესპუბლიკა

ანარქია

გაფიცვა გემებზე.

ოდესა. ღვ. ნ. 25. მეზღვაურთა გაფიცვის გამო ნიკოლაევსა და ხერსონს შუა სამგზავრო მიმოსვლა შესწყდა.

ფაბრიკების ძალით ხელში ჩაგდება.

მოსკოვი. ღვინ. 25. იურასოვის, განზენის, ბალაკირევის, გრინბაუმისა და სხვების ქარხნები მუშებმა ძალით ჩაიგდეს ხელში, ადმინისტრაცია გარეკეს და დარაჯები დააყენეს, რომ საქონელი არ გაზიდონ.

ტყეების კაფვა.

კალუგა. ღვინ. 25. სახაზინო და კერძო მესაკუთრეთა ტყეებს გლეხები თავ-დაუჭერლად ჰკაფავენ.

ეროვნული საკითხი

რუსეთი და ფინლიანდია

ფინელ. სოც.-დემოკრატების პროექტი შეთანხმებისათვის.

ჰელსინგფორსი. ღვინ. 25. ფინლიანდიის სოც.-დემოკრ. პარტიის ცენტრალმა კომიტეტმა გამოაქვეყნა შეთანხმების პროექტის ტექსტი: 1) რუსეთი აღიარებს ფინლიანდიის ივლისის 18-ის კანონით აღიარებულ უფლებებს. 2) ფინლიანდიის საერთაშორისო მდგომარეობის გამორკვევამდე საგარეო პოლიტიკას რუსეთი აწარმოებს. თუ საგარეო ხელშეკრულება შეეხება ფინლიანდიის შესახებ დადგენილებებს, მაშინ უკანასკნელის თანხმობაა საჭირო. რუსეთმა ნება უნდა დართოს ფინლიანდიას საზავო მოლაპარაკებაში თავისი წარმომადგენელი იყოლიოს. 3) რუსეთს უფლება აქვს ომის გათავებამდე ფინლანდიაში ჯარი იყოლიოს. 4) საგანგებო შეთანხმების მოხდენამდე რუსეთს შეუძლია საკუთარი ხარჯით ფინლიანდიაში ჰქონდეს თავისი ტელეგრაფი, ბანკი, ხაზინა და შკოლები, რუსის ეკლესია ფინლიანდიაში თავის მმართველობას დაექვემდებარება. აგრეთვე რუსეთმა არ უნდა შეავიწროვოს რუსეთში ფინლანდიის დაწესებულებანი. 5) რუსეთს ფინლიანდიაში და უკანასკნელსკი რუსეთში ეყოლებათ თავისი პოლიტიკური წარმომადგენლები. ფინლიანდიის გენერალ-გუბერნატორის თანამდებობა უქმდება. ეკონომიურ ხასიათისა და სახელმწიფო დაწესებულებების შესახებ შეთანხმებისათვის შესდგება საგანგებო კომისია.

უკანასკნელი დეპეშები

კომისარ დონსკოის—ჩერნოვი ატყობინებს: — ბოლშევიკების ახალი მთავრობა დაირღვა. გავიდნენ: ლუნაჩარსკი, ნოგინი, რიკოვი, შლიაპნიკოვი, რიაზანოვი, თეოდოროვიჩი, დერბიშევი და მილიუტინი. ცენტრალ კომიტეტიდან გავიდნენ კიდევ კამენევი და ზინოვიევი. მცირე უმრავლესობით გაიმარჯვეს ლენინმა და ტროცკიმ. ტერორის წარმოების გამო მოლაპარაკება შეთანხმების შესახებ მათთან შეწყვეტილია, მოლაპარაკება ხდება მხოლოდ ერთ ჯგუფთან, რომელიც მათ ჩამოშორდა. საჭიროა ჩქარა მოეწყოს ნდობამოსილი პოლიტიკური ცენტრი.

—

მხედრობის საოლქო საბჭოს წევრმა გუეცხმა პირდაპირი მავთულით გადმოსცა იმავე დონსკოის: პეტროგრადში ანარქია არ სუფევს. იუნკერთა სასწავლებლები აიკლეს, ბრძოლაა ტელეფონის სადგურთან და ხან და ხან სროლა ქუჩებში. უთვალავი ცდას დარბევისა და ტაცების შესახებ ბოლშევიკები შეუბრალებლად სპობენ.

—

მოსკოვში საშინელი დარბევა იყო; განადგურდა წმიდა ადგილები; ცხლა სიწყნარეა.

—

ეს უკანასკნელი ცნობა მიღებულია პეტროგრადიდან პირდაპირის მავთულით გიორგობისთვის 5-ს საღამოს 8 საათზე.

ლაპარაკობს ფოსტა-ტელეგრაფის მოხელეთა კომისარი: „ამჟამად პეტროგრადი ბოლშევიკების მთავრობის ხელშია. რამდენიმე ადგილას ფოსტატელეგრაფის დაწესებულებანი გაიფიცნენ. თითქმის ყველა სამინისტროები იფიცებიან. არ ვიცით, სად იმყოფება კერენსკი. ფრონტიდან ცნობა არ მოდის. სოციალისტურ პარტიაში სრული განხეთქილებაა.

—

ბოლშევიკების კომისარი ტელეგრაფით იტყობინება: პეტროგრადში ხრული სიწყნარეა. ხვალ ყველაფერი გამოირკვევა და ყველაფერზე გამ ცნობთ. ფრონტებიდან ცნობები მოგვდის. საოლქო საბჭოს წევრი გეტკესი ატყობინებს დონსკოის — ეს ცნობა ვითომც ხანაკი რადას ემორჩილებოდეს, სიმართლეს მოკლებულიაო.

—

ჩერნოვი იტყობინება, სმოლნიდან შემდეგი ცნობები მივიღე. მუშათა და ჯარის კაცთა დეპუტატების საბჭომ დასვა საკითხი ტერორისა და პრესის შეზღუდვის შესახებ. ლენინი ამტკიცებდა ტერორის საჭიროებას. მცირე უმრავლესობით მიიღეს რეზოლუცია პრესის თავისუფლების მოსპობის შესახებ. მემარცხენე სოც. რევოლიუციონერები და მემარჯვენე ბოლშევიკები კვნესის ყრის წინააღმდეგნია. ტერორის წინააღმდეგნი იყვნენ და მთავრობიდან გავიდნენ რიკოვი (შინაურ საქმეთა), ფედოროვიჩი (სასურსათო) შლიაპნიკოვი, (შრომის) პროტესტს უცხადებდნენ: რიაზანოვი, ჩერნიშოვი, არმუზოვი, იურენევი, ფეოდოროვი, ლარინი. კვნესი უყარეს ლენინისა და ტროცკისადმი ნდობის გამოცხადებას. ფორმულა ერთი ხმის უმეტესობით მიიღეს. ლენინმა ტერორით დაიწყო მუქარა და ნდობა მიიღო 29 ხმით 23 წინააღმდეგ.

—

ბაქოდან ბეკზადიანი იტყობინება: ქალაქში სიწყნარეა. გამოსვლას არ აპირებენ. მოლაპარაკება სწარმოებს.

ქრონიკა

თბილისი

✦ **ქალაქის საბჭოს** მორიგი კრება დანიშნულია ხუთშაბათს, გიორგობისთვის 9-ს.

✦ **ჯამაგირის მომატება.** სამოსწავლო ოლქის კომისარიატმა განათლების სამინისტროსაგან ცირკულიარი მიიღო, რომ გიორგობისთვის პირველიდან თითო მასწავლებელს თვიურად 65 მან. ემატებაო.

✦ **საბინო განყოფილების გამგეთ,** რომელიც ქალაქის თვითმართველობაში მოეწყო, ქალაქის გამგეობამ მიიწვია დ. გეფშტეინი.

✦ **გ. გვაზავა** მოწრიგებელ საბინო კომისიის თავმჯდომარის თანამდებობიდან გადადგა, რომელზედაც ამას წინად იგი აირჩია ქალაქის საბჭომ.

✦ **საქართველოს სახატრიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოება.** დღეს, გიორგობისთვის 7-ს, საღამოს 8 საათზე თავად-აზნაურობის დეპუტატთა საკრებულოში (ფრეილინის ქუჩა) მოხდება საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოების წევრთა არაჩვეულებრივი კრება. კრების საგანი: უძრავი ქონების (ადგილის) შეძენის საკითხი წყნეთის ქუჩაზე და ახალი წევრების არჩევა. კრებაზე დასწრება შეუძლიანთ მხოლოდ საზოგადოების წევრებს. საბჭო სთხოვს წევრებს აუცილებლად დაესწრონ ხსენებულ კრებას.

✦ **ექიმთა და ბუნებისმეტყველთა საზოგ.** გამგეობის მიერ დანიშნულია ხუთშაბათს, 9 გიორგობისთვეს, საღამოს 7 საათზე, პირველი საორგანიზაციო კრება ქართველ ბუნებისმეტყველებისა, დეპუტატთა საკრებულო დარბაზში (ფრეილინის ქუჩა, № 11).

✦ **ქალაქის ელექტრონის სადგურზე** გაძნელებული მუშაობაა. ელექტრონის ენერგია საკმაო არ არის და დამით ბევრგან ბნელა.

✦ **ამიერ-კავკასიის საგანგებო კომიტეტი.** თავმჯდომარის მოადგილე კომიტეტისა აკაკი ჩხენკელი ცირკულიარით წინადადებას აძლევს ამიერკავკასიის ყველა საგუბერნიო და სამაზრო კომისრებს და დაწესებულებათა ხელმძღვანელებს, რომ სასტიკად დაიცვან წესრიგი, წინააღუდგნენ ყოველგვარ ძალადობას, დარბევას და ანარქიას, დაიფარონ ხელშეუხებლობა პიროვნებისა, პირად ქონებისა და დაწესებულებათა და სხ.; იმოქმედონ პოლიტიკურ პარტიათა და ეროვნებათა ორგანიზაციებთან შეთანხმებით და ყოველივე ღონე იღონონ მოპოვებულ თავისუფლების დასაცავად.

✦ **კრების გადადება.** კვირას, გიორგობისთვის 5-ს, ქართულ საკულტურო და საგანმანათლებლო დაწესებულებათა კავშირის წევრთა კრება არ შესდგა, რადგან კანონიერი რიცხვი წევრებისა არ გამოცხადდა.

✦ **ეროვნული ინტერპარტიული საბჭო და „ალიონის" ჯგუფი.** „ალიონის" სოც.-დემოკრატიულმა ჯგუფმა დაადგინა მიუცილებელ საჭიროებით აღიაროს, საქართველოს ეროვნულ ინტერპარტიულ საბჭოს არსებობა ეროვნულ საკითხის სათანადოთ გადასაწყვეტათ და სხვა მრავალ დიდ-მნიშვნელოვან საერო საქმის გასაძღოლად და ამიტომ „ალიონის" სოციალ-დემოკრატიული ჯგუფი მიიღებს მონაწილეობას ეროვნულ ინტერპარტიულ საბჭოს მოღვაწეობაში და ყოველნაირად შეუწყობს ხელს და მხარს დაუჭერს საბჭოს მის მუშაობაში, რათა განამტკიცოს დემოკრატიულ წყობილების საფუძველი, დაიცვას რევოლუციის ინტერესი სარევოლუციო ორგანიზაციებთან შეთანხმებით, აწარმოოს ამ ინტერესით ნაკარნახევი ეროვნულ-დემოკრატიული პოლიტიკა და დაამყაროს მაზობელ ერთა შორის სრული თანხმობა.

✦ **ქალაქის წყალსადენი.** ქალაქის გამგეობას გადაწყვეტილი აქვს რეორგანიზაცია მოახდინოს ქალაქის წყალსადენის მართვა-გამგეობაში. წყალსადენის მთავარ ხელმძღვანელად იქნება ინჟინერი გ. ქურდიანი. წყალსადენის ტოტების ხელმძღვანელად ინჟინერი ლ. დიასამიძე, ხოლო ავჭალაში წყლის სადენის ბასეინებზე დარჩება ისევ ინჟინერი გაჩეჩილაძე.

ქუთაისი

✦ **სათესლე ხორბალი.** ქუთაისის საგუბერნიო სასურსათო კომიტეტი ამ ქამათ ჩრდილოეთ-კავკასიიდან ღებულობს სათესლე პურის ხორბალს, რომელიც უნდა დარიგდეს სოფლებში დასათესად, მაგრამ, როგორც გამოირკვა ეს ხორბალი ნარევი გამოდგა. თითქმის ნახევარი ამ ხორბალში სხვა და სხვა ჯიშის პური ურევია, თუ ეს ხორბალი გადარჩეული არ იქნა, მისი დარიგება შეუძლებელია.

— ქუთაისში ამ დღეებში მოვლიან ქართული პოლკის 2 ბათალიონს. ჯერჯერობით აქ მხოლოდ ერთი ბათალიონი სდგას.

— ქუთაისის გუბერნიაში მეტად გაძვირებულია საქონლის ჰორი.

— ამ წყლის შოვნა მეტად ძნელდება. წყლის ზიდვაში თითო „ბოჩკა" წყალში 5 მანეთი ღებულობენ.

— ქუთაისში არსებულმა პოლიტიკურმა პარტიებმა ქალაქის თავდაცვის კომისიას წარუდგინა მილიციონერების, მილიციის უფროსის და საუბნო კომისრების კანდიდატები.

✦ **სადგურის ჟურნალ-გაზეთების „შკაფის" გაცარცვა.** 31 ოქტომბერს ვიღაც ბოროტ მოქმედებმა გასტეხეს ქუთაისის სადგურზე წიგნებისა და ჟურნალ-გაზეთების „შკაფი". როგორც „შკაფის" გამგემ გადმოგვცა წაიღეს 50 თუმანი.

ოზურგეთი

✦ **გურიის სახოფლო-სამეურნეო საზოგ. კრება.** ვინაიდან 15 ოქტომბერს საკმაო წევრები არ გამოცხადდენ, გურიის სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების წევრთა წლიური კრება ხელმეორეთ არის დანიშნული 10 ნოემბერს ამ 1917 წლისა, დილით პარასკევს 11 საათზე, ქ. ოზურგეთში, ახალ თეატრის დარბაზში. ამ დღეს რამდენი წევრიც უნდა გამოცხადდეს, კრება შესდგება და კანონიერადაც ჩაითვლება. ამ დღეს მოწვეულია ოზურგეთში მიელი გურიიდან მეურნეთა კრება და მით უფრო სასურველია დაესწროთ ამ კრებაზე.

ს. სამანო.

✦ **ძარცვა.** 3 შეიარაღებულ ბოროტ განმზრახველი თავს დაესხა ჭანტურიძეს, წაართვეს 3,750 მანეთი და იმალნენ.

ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია

მთავარი კომიტეტი.

საქართ. ერ.-დემ. პარტიის მთავარ კომიტეტის წევრებად მოწვეულ არიან კოოპტაციის წესით: იასონ ლორთქიფანიძე, დიმიტრი ჯავახიშვილი და პეტრე ბარათაშვილი. პრეზიდიუმში, თავმჯდომარის მეორე ამხანაგად არჩეულია მთავარ კომიტეტის წევრი დავით ვაჩნაძე.

—

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის კონფერენცია, რომელიც გაიხსნა 28 ოქტომბერს ქუთაისში, სამი სხდომის შემდეგ დასრულდა. კონფერენციამ იხსჯელა ეროვნული საბჭოს, საქართველოს დამფუძნებელ კრების, ტაქტიკის, პარტიული ლიტერატურის, ორგანიზაციის შესახებ და სხვა. კონფერენციამ დასასრულ აირჩია საგუბერნიო კომიტეტი 9 წევრისაგან. არჩეულ არიან: გ. ქუთული, ვ. წერეთელი, ტრ. ჯაფარიძე, ვ. პურადაშვილი, მიხ. შევარდნაძე, ნ. ლორთქიფანიძე, ტ. მარგველაშვილი, ალ. თორაძე და კ. ლომთაძე. კომიტეტის საპატიო თავმჯდომარეთ ერთ ხმით არჩეულ იქმნა ი. ი. ოცხელი.

მე-8 და მე-9 უბნის კრება.

ქართულ ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის მე-8-ე და მე 9-ე უბანი ამით აცხადებს, წევრთა და თანამოაზრეთა საყურადღებოდ, რომ სამშაბათს 7 გიორგობისთვეს საღამოს 6 ნახ. საათზე დანიშნულია საზოგადო კრება მე-3 ე მომრიგებელ მოსამართლის დარბაზში (ტურგენევის ქუჩა, № 4).

განსახილველი საგანი: 1) დამფუძნებელ კრების არჩევნები, 2) საორგანიზაციო საქმეები. ვთხოვთ წევრთ უსათუოდ დაესწრონ კრებაზე.

კვირის კრება მე-10 და მე-12

უბნის ოთხშაბათისთვის გადაიდო, საღამოს 7 საათისთვის. ვთხოვთ ყველა წევრთ აუცილებლად დაესწრონ.

მე-10 და მე-12 უბნის

ხაზინადარი ბ-ნი ჭყონია სთხოვს პატივცემულ წევრო, ვისაც კი წიგნაკები წაუღია—უკანვე დაუბრუნონ.

დამფუძნებელი კრების სამზადისი

საარჩევნო სიების შედგენა უკვე დაამთავრა ქალაქის თვითმართველობამ. სიები გამოკიდებულია დამფუძნებელ კრების კომისიაში, საფაროვისა და ტერსაკოვის მაღაზიაში, გოლოვინის პროსპექტი, № 11. სიებში აღნიშნულია სულ 123,538 ამომრჩეველი.

სამხრეთ-აღმოსავლეთის კავშირი

ყაზახთა ჯარების, კავკასიელ მთიელების და ტრამალის თავისუფალ ერებისა

ამას წინად კავკაზში სამხრეთ აღმოსავლეთ ოლქების წარმომადგენელთა კონფერენცია დასრულდა. კონფერენციაზე შეიმუშავეს და შეჰკრეს შემდეგი საკავშირო ხელშეკრულობა:

„ჩვენ, ყაზახთა ჯარებმა, კავკასიის მთიელებმა და ტრამალის თავისუფალ ერებმა შევკარით ჩვენს შორის კავშირი იმ მიზნით, რომ ხელი შევუწყოთ უმშვენიერეს სახელმწიფოებრივ წესწყობილების გარეშე უშიშროებას და რუსეთის სახელმწიფოში წესიერების დამყარებას აგრეთვე კავშირის წევრთა ხელშეუხებლობის უზრუნველსაყოფად, შინაგან სიმშვიდის დასაცავად, საერთო კეთილდღეობის დასამყარებლად და რევოლუციით მოპოვებულ თავისუფლების განსამტკიცებლად.

1 მუხლი. კავშირში შედიან დონის, ყუბანის თერგის და ასტრახანის ყაზახთა ჯარები კალმიკელები, კავკასიის შემდეგი მთიელები და რამალის ერები: ა) დაღესტნის ყველა ერები (ავარები, დარღელები, ლეკები იგივე ყაზი-ყუმიკები, კიურინელები, ყუმიკები, ტაბასარანელები და სხვა) და ზაქათალის ოლქის ლეკები, ბ) თერგის მხრის ყველა მთიელები (ყაბარდოელები, ბალყაროელები, ოსები, ინგუშები, ჩეჩნები, ყუმიკები, სალატაველები; გ) ყუბანის მხრის ყველა მთიელები (ყარაჩაელები, აბაზინელები, ჩერქეზები, ნოგაელები და სხვები; დ) სოხუმის ოლქის მთიელები (აფხაზები); ე) თერგის მხრის ტრამალის ერები (ნოგაიელები და ყარანოგაიელები) და სტავროპოლის გუბერნიის (ნოგაიელები და თურქმენები).

მუხლი 2. კავშირის წევრთა ტერიტორიას შეადგენენ ის ადგილ-მამულები რომლებიც პირველ მუხლში მოყვანილ ყაზახთა ჯარებს, კავკასიის ქალაქებს და ტრამალის თავისუფალ ერებს ეკუთვნის.

მუხ. 3. კავშირს ეწოდება „ყაზახთა ჯარების, კავკასიის მთიელების და ტრამალის თავისუფალ ერთა სამხრეთ აღმოსავლეთის კავშირი".

მუხ. 4. კავშირის თვითეული წევრი სრულიად დამოუკიდებელია თავის შინაურ ცხოვრებაში. მას უფლება აქვს თავისუფალი ხელშეკრულება თუ კავშირი იქონიოს სხვებთან, ამასთან მხოლოდ მისი მოქმედება კავშირის მიზნებს არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს.

მუხლ. 5. კავშირი მიზნად ისახავს: ა) რუსეთის დემოკრატიულ-ფედერატიულ რესპუბლიკას დამყარებას და კავშირის წევრთა მის ცალკე შტატებად აღიარებას. ბ) ყოველ ერის დამხმარება სხვა ერებისა დაოლქებისადმი.

თავად-აზნაურობის პარლამენტი

იმ დიდ-მნიშვნელოვანი დადგენილების გამო, რომელიც ეხლახან ქართველმა თავად-აზნაურობამ მიიღო, და რომლის ძალითაც ამ წოდების მთელი კოლლექტიური ქონება ქართველი ერის საკუთრებად გამოცხადდა, კვირას 5 ოქტომბერს, სიონის ტაძარში, სრულიად საქართველოს კათალიკოზის მიერ გარდახდილ იქნა დიდი პარაკლისი, რომელსაც დაესწრო ქართლ-კახეთის თავად-აზნაურობა გუბერნიის და სამაზრო მარშლებითურთ და აურაცხელი ხალხი, რომელიც ძლივს ეტეოდა ტაძარში. სრულ იარ საათზე მისი უწმინდესობა კირიონ II, თბილელი მიტროპოლიტის ლეონიდის და მაღალი ქართველი სამღვდელოების თან ხლებით ამბიონზე გამობრძანდა. გუბერნიის მარშალი, თ. კ. აბხაზი მიეგება სიტყვით, რომელშიაც აღნიშნა თავად-აზნაურობის დადგენილების ღრმა აზრი, და სხვათა შორის გამოსთქვა რწმენა და იმედი, რომ ეს დადგენილება ხელს შეუწყობს ქართველი ერის სრული თავისუფლებისას, რომელიც [illegible] ჩვენგანის გულში ულვივს, [illegible] სულიერი გამოსახულება მისი უწმინდესობა ბრძანდება. [illegible] თ. აბხაზმა სთხოვა მისს უწმინდესობას დაემტკიცა თავად-აზნაურობის დადგენილება. ამის შემდეგ თ. დ. გურამიშვილმა შემდეგი სიტყვა [illegible]:

„თქვენო უწმინდესობავ! [illegible] ქართველების ჩვეულებათა ჰქონდათ — [illegible] და ლხინშიაც ამ ტაძარისთვის მიემართნათ, [illegible] სიხარული [illegible] მწუხარება, [illegible] დიდებული თავები [illegible], [illegible] და მტკიცე კავშირი [illegible] შეილოცველი [illegible] დღე [illegible] ვისმენ [illegible] ხმას, რომელიც გამოჰხატავს საშინელს [illegible] და გვიწვევს, და რომელიც [illegible] წელიწადია ყურში ჩაგვჩურჩულებს: ქართველნო, ოდესმე თავისუფალნო და ძლიერნო, დღეს ბეჩავნო და დამონებულნო, გულს ნუ გაიტეხთ, იმედს ნუ დაჰკარგავთ, დადგება დღე, გაბრწინდება საქართველოს ფიროსი [illegible], და კვლავ ამობრწყინდება ქართველი ერის თავისუფლების მზე; ერთს კი ნუ დაივიწყებთ: თავისუფალი სამშობლოს დირსი მხოლოდ ის არის, ვინც არ ერიდება სიცოცხლესაც-კი შესწიროს ამ თავისუფლების მოპოვებას!

დღეს ქართველმა თავად-აზნაურობამაც აქეთ მოისურა. ეს ახალი ლიდ გასაგებია იმ დიდმნიშვნელოვანი ნაბიჯის შემდეგ, რომელიც მან ამ დღეებში გადადგა და რომლის აზრი და შინაარსი თქვენ უკვე მოგეხსენებათ. იყო დრო, როდესაც თავად-აზნაურთა წოდებას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ჰქონდა. მე არას მოგახსენებთ იმაზე, თუ რა დიდი ისტორიული ღვაწლი და ამაგი მიუძღვის ამ წოდებას ქართველი ერის წინაშე. ეს უკვე საყოველთაოდ ცნობილია. მე აგრეთვე [illegible] [illegible] მოსპობისა. ეს სრულიად ბუნებრივი [illegible], ვითომცა ისტორიული [illegible] შედეგი. ამ პროცესის წინააღმდეგობა შეუძლებელია. ან კი რა საჭიროა წინააღმდეგობა? წოდებრივი არსებობა კიდეც რომ მოისპოს, [illegible] [illegible] ჩვენი თავად-აზნაურობის [illegible] პოტენციალი, რომელიც, როგორც ცნობილია, მუდამ [illegible] არა ვიწრო წოდებრივს, არამედ მთელი ერის კეთილდღეობას, [illegible] დარჩება, და, თუმცა [illegible] [illegible] ის მისწრაფება [illegible] ერის კეთილდღეობა. ესეც ბუნებრივი კანონია, რაც ახასიათებს მომენტის დიდ მნიშვნელობას.

მე მ[illegible] მწამს, რომ ამ [illegible] დაქმნის [illegible], ჩვენი წოდების [illegible] ქმნილი [illegible] რად მტკიცეა და [illegible] ცავს იმ ცნებას, რომლის განხორციელება არის ქართველი ერის განთავისუფლება. მაშ შევავედროთ ეს მცნება საქართველოს მფარველს, სიონისა ღვთის მშობელს, შთავნერგოთ იგი ღრმად გულში, განვაღვიძოთ აქედან განწმენდილნი სულით და გრძნობით და ვეცადნეთ პირნათლად შევასრულოთ ის დიადი ანდერძი, რომელიც აქ თავს დაგვტრიალებს და რომელიც გამოსჭვივის ამ ჩვენი საყვარელი ტაძრის

ყოველი კუთხიდან, ამ ფილაქნის ყოველი აგურიდან“.

ამ სიტყვამ მსმენელთ ცრემლი მოჰგვარა, ხალხში მრავალ ალაგს ქვითინი გაისმოდა. შემდეგ ამისა მისმა უწმინდესობამ წარმოსთქვა საგულისხმიერო სიტყვა, რომელშიაც დიდის თანაგრძნობით მიეგება თავად-აზნაურობის დადგენილებას, მხურვალე გულით დალოცა დადგენილება იგი და მოუწოდა მსმენელთ ერთსულოვნად გაიმსჭვალნენ იმ მოვალეობით და მისწრაფებით სამშობლოს წინაშე, რომელნიც ამოძრავებდნენ ქართველ თავად-აზნაურობას ამ დადგენილების დროს.

პარაკლისის გადახდის შემდეგ თავად-აზნაურობა ეახლა მისს უწმინდესობას სახახლეში და მადლობა განუცხადა.

მგზავრების ბარგის ჩხრეკა

„დროებით მთავრობის უწყების“ 174 ნომერში გამოქვეყნებულია 1917 წ. დეკემბრისთვის 5-ს დამტკიცებული წესები მგზავრების ბარგის ჩხრეკის შესახებ. ჩხრეკის მიზანი უმთავრესად სპეკულიაციასთან ბრძოლაა.

ხსენებულ წესებით, ნებადართულია ამ პირველ საჭიროებით სურსათ-სანოვაგის გადატან-გადმოტანა, რომლის შესახებაც არავითარი განკარგულება არ ყოფილა სასურსათო საქმეთა სამინისტროსაგან—ასეთ ბარგის გაჩხრეკა შეუწყნარებელია და არც უნდა მოხდეს.

ისეთი ადგილებიდან, საიდანაც სასურსათო სამინისტროს მიერ სურსათის გადმოტანა აკრძალულია, მგზავრს უფლება აქვს მხოლოდ თავისათვის და ოჯახის საკმაო სურსათი წამოიღოს. სურსათი არ უნდა მოჰქონდეთ გასასყიდათ. ბარგს სჩხრეკენ მხოლოდ სასურსათო სამინისტროს რწმუნებული პირები. მათ ამის საგანგებო მოწმობა უნდა ჰქონდეთ თან. სულ ყველა მგზავრების გაჩხრეკა აკრძალულია. ბარგს ჩხრეკენ მხოლოდ იმ სადგურებზე, საიდანაც მგზავრი ჰმოდის და სადაც იგი ჩამოდის. პირველ შემთხვევაში ბარგს დაბინავებამდე სჩხრეკენ, ხოლო მეორე შემთხვევაში—ბარგის მიღების შემდეგ. თუ აღმოაჩინეს რომ მგზავრს იმდენი სურსათი მიაქვს, რაც მას და მის ოჯახს არ დასჭირდება და მხოლოდ გასასყიდათ ეძლომება—სურსათს ჩამოართმევენ, მხოლოდ ეს კია, რომ მგზავრს უფლება ეძლევა იჩივლოს. განსაჩივრება ერთ დღეში უნდა მოხდეს. ჩამორთმეულ სურსათში პატრონს ეძლევა დირებული ფასი. არსებულ საპასუხისმგებლო პირები, რომლებიც უსაფუძვლოდ გასჩხრეკავენ მგზავრების ბარგს, მგზავრის საჩივარზე პასუხისმგებლობაში მიეცემიან.

დამფუძნებელ კრების
საარჩევნო წესრიგი („ნაკაზი“)

1-ლ თავისთვის.

საამომრჩევლო უბნების შესახებ. მე-2-ე მუხლისათვის

1. ქალაქები შეძლების დაგვარად, საამომრჩევლო უბნებად ისევე უნდა დაიყოს, როგორც ეს საქალაქო (საერობო) საბჭოს არჩევნების დროს მოხდა. სოფლის საზოგადოებანი ისევე იყოფა უბნებად, როგორც ეს საერობო არჩევნების დროს მოხდა. თუ საქალაქო ან და საერობო არჩევნების დროს ესა თუ ის ქალაქი, ან და სოფლის საზოგადოება არ იყოფა ჩვეულებრივ უბნებად, რაიმე დაბრკოლება გადაიბვათ წინ, მაშინ დამფუძნებელ კრების საარჩევნოდ შემდგარი საქალაქო თუ სამაზრო კომისია უცხადებს ამავ საქმისთვის შემდგარ საოლქო კომისიას და ამასთანავე აღნიშნავს თუ რა ცვლილებების მოხდენა ჰსურს ამა თუ იმ ქალაქის ან და სოფლის საზოგადოების უბნებად დაყოფაში ხსენებული კომისია ამას წინ უძღვარებს იმ მოსაზრებებს, რომლითაც გამოწვეულია ესა თუ ის ცვლილება. მოზრდილი სოფლის საზოგადოება შეიძლება გაიყოს ორ ან უფრო მეტ უბნად, ხოლო ორი ან და მცირე უბნები კი შეიძლება შეერთდეს. რაკი საქალაქო თუ სამაზრო კომისია წარუდგენს საოლქო კომისიას მაზრისა თუ ქალაქის უბნებად დაყოფის პროექტს,—იგი მოვალეა, ეს პროექტი ათი დღით ადრე, სანამ სიების შედგენას შეუდგებოდნენ, გამოაქვეყნოს გაზეთებისა და ქუჩებში განცხადების საშუალებით. ამასთანავე უნდა აღნიშნოს ალაგი თუ სად უნდა მისცენ ხმა.

მე-2-ე მუხლის მე-16 პუნქტისათვის.

2. საქალაქო ან და სამაზრო კომისიის მიერ შედგენილი პროექტი უბნების დასაყოფათ, და რაიმე შეცდომები ამ საქმეში, კომისიის მიერ ჩადენილი, შეიძლება განასაჩივრონ სამაზრო ან და საქალაქო კომისიების საშუალებითვე. ხოლო ეს განაჩივრება უნდა შეტანილ იქმნას 5 დღის განმავლობაში, ხსენებულ პროექტის გამოქვეყნების დღიდან.

საოლქო კომისია 3 დღის განმავლობაში უკანასკნელად განიხილავს ამა თუ იმ მიწა-წყლის საამომრჩევლო უბნებად დაყოფას და შემდეგ სიების შედგენამდე 20 დღით მაინც ადრე აცხადებს მის მიერ მიღებულ უბნებად განსაზღვრას.

მე-2 თავისათვის

საარჩევნო უფლებიან პირთა შესახებ. მე-3 მუხლის შენიშვნისათვის

3. საარჩევნო უფლება აქვთ, როგორც ძირითად რუსეთის მოქალაქეთ, ისე იმ ქვეშევრდომთ, რომელთაც საარჩევნო სიების შედგენის დროს მიიღეს ქვეშევრდომობა. აგრეთვე სიებში შეიტანებიან: რუსეთში მცხოვრებნი ფინელი მოქალაქენი და დაპყრობილ პოლონეთის მცხოვრებნი. უცხოელებზე გათხოვილი ქალები სიებში არ შეიტანებიან. რუს მოქალაქეებზე გათხოვილი უცხო ტომის ქალები სიებში შევლენ.

4. საარჩევნო უფლება აქვთ 1867 წ. გიორგობისთვის 12-დან დაბადებულ პირებს. ასეთივე უფლება აქვთ 1899 წ. გიორგობისთვის 12-დან დაბადებულ პირთ, რომელნიც უკვე გაწვეულნი არიან სამხედრო სამსახურში ან და ამისდამიუხედავად ლაშქარსა თუ ფლოტში ირიცხებიან; ასეთნი არიან: ოფიცრები, საიუნკრო, სამხედრო სასწავლებლების და პრაპორჩიკების სკოლების მოწაფენი და სხვ. ამათში ქალებიც ითვლებიან.

მე-9 მუხლისათვის

5. თუ ვინმე სიაში შეტანის შემდეგ რუსეთის ქვეშევრდომებიდან უცხო სახელმწიფოს ქვეშევრდომობაში გადავა—არჩევნებში ვერ იმონაწილებს. ასევე არჩევნებში ვერ იმონაწილებენ უცხოელებზე გათხოვილი ქალები.

მე-3 თავისათვის

იმ დაწესებულებათა შესახებ რომლებიც არჩევნებს განაგებენ. საერთო დებულებანი

6. საარჩევნოდ დანიშნულ ყოველივე დაწესებულებაში ყველას შეუძლიან ესა თუ ის წერილობითი განცხადება შეიტანოს. უფლება აქვთ პირადად მოლაპარაკებისაც. ამასთან ხსენებულ დაწესებულებებში, (გარდა საუბნო კომისიისა) მისვლა თუ განცხადების შეტანა შეიძლება საოლქო კომისიის დანიშნულ დროზე.

7. ყოველივე ის დაწესებულება, რომელიც დამფუძნებელ კრების არჩევნებს განაგებს, მუშაობს 40 დღე არჩევნებამდის. ამ ორმოცი დღის განმავლობაში მუშაობა არ სწყდება არც კვირა-უქმე დღეს.

8. დამფუძნებელ კრებას საარჩევნოდ შემდგარ საოლქო, სატახტო, სამაზრო და საქალაქო კომისიებს თავთავიანთი ბეჭედი აქვთ. საუბნო კომისიებს შეუძლიანთ თავთავიანთი ბეჭედი იქ ნიონ, მაგრამ მათვე შეუძლიანთ საქალაქო, საუბნო (სარაიონო) ან და სოფლის საზოგადოების საერობო გამგეობის ბეჭედი იხმარონ.

9. კომისიები საქმეებს დამსწრე წევრთა უბრალო ხმის უმეტესობით სწყვეტენ. თუ ხმები თანაბრად გაიყო მაშინ უპირატესობა თავმჯდომარის ხმას ეძლევა.

10. ყოველივე დადგენილებას დამფუძნებელ კრების საარჩევნო დაწესებულებამ უნდა მოტივები წარუძღვაროს იმისდა მიუხედავად თუ რას შეეხება.

11. განაპირა საარჩევნო ოლქებში არჩევნების დროს საუბნო საარჩევნო კომისიებს შეუძლიანთ საჭიროებისამებრ საქმე ადგილობრივ ენაზე აწარმოონ, ხოლოდ ხსენებულ კომისიებმა სამაზრო ან და სამოქალაქო კომისიებს პროტოკოლები რუსულ ენაზე უნდა წარუდგინონ. განაპირა ოლქების დანარჩენი დაწესებულებანი საარჩევნო საქმეებს რუსულ ენაზე აწარმოებენ. ხოლო აქაც შეიძლება პირადი განცხადება და განმარტება ადგილობრივ ენაზე მოისმინონ.

12. საოლქო, სატახტო, სამაზრო და საქალაქო კომისიები მოქმედების დაწყებისთანავე ყველას ამცნობენ თავიანთ შემადგენლობას იმ წესის მიხედვით, რომელიც მე-25 მუხლშია აღნიშნული.

13. რადგან დებულებით ყველა საარჩევნო საქმეებისათვის მეტად მოკლე დროა დანიშნული, ამიტომ ყველა დაწესებულება და მოთანამდებე პირი მოვალეა დაუყოვნებლივ აასრულოს კანონიერი მოთხოვნილებები და პასუხი გასცეს არჩევნების გამგე დაწესებულებათა შეკითხვებზე.

სრულიად რუსეთის დამფუძნებელ კრების საარჩევნოდ შემდგარ კომისიის შესახებ.

მე-12-ე მუხლისათვის

14. სრულიად რუსეთის დამფუძნებელ კრების საარჩევნოდ შემდგარ კომისიაში საქმეს აწარმოებენ კომისიის თავმჯდომარის მიერ დანიშნული პირები.

15. მოქმედების და მთელ საქმის წარმოების წესი აღანიშნება ნაკაზში, რომელსაც თვით კომისია ადგენს.

მე-12 მუხლის შენიშვნისათვის

16. თუ მე-12-ე მუხლის დებულების შენიშვნაში ხსენებულ ამომრჩეველთა ცალკე ჯგუფების წარმომადგენლები სათანადო ორგანიზაციების მიერ თავის დროზე არ იქნებიან არჩეულნი,—სრულიად რუსეთის კომისიას შეუძლიან მიიწვიოს სხდომაზე, (სადაც გაარჩევენ საკითხებს ხსენებულ კატეგორიის ამომრჩეველთა შესახებ) ის პირნი, რომელნიც ამა თუ იმ ჯგუფების წარმომადგენლებად ითვლებიან. საგანგებო თათბირზე ასე ამ რიგად შეიმუშავებენ ხსენებულ დებულების პროექტს.

17. სრულიად რუსეთის კომისია, როდესაც სწყვეტს ისეთ საკითხებს, რომლებიც შეეხება ლაშქარსა და ფლოტში არჩევნებს—საჭირო შემთხვევებში საგანგებო სათათბირო კომისიას სთხოვს დასკვნას. ხსენებულ საგანგებო კომისიაში შედიან ფრონტისა და ცენტრალ ფლოტის კომისიათა წარმომადგენლები; თითო წარმომადგენელი თითო კომისიიდან. სრულიად რუსეთის კომისიას შეუძლიან სხდომაზედაც სათათბირო ხმით მიიწვიოს ხსენებული წარმომადგენლები. ზემო ხსენებულ სათათბირო კომისიების შედგენამდე, სრულიად რუსეთის კომისიას საჭირო შემთხვევებში, ზემო ხსენებულ საკითხების გარდასაწყვეტად შეუძლიან მოიწვიოს ფრონტის ჯგუფთა და სრულიად რუსეთის მუშათა და ჯარის კაცთა დეპუტატების საბჭოთა ყრილობის საზღვაო სექციის წარმომადგენლები, რომელნიც დამფუძნებელ კრების საარჩევნო დებულების პროექტის შესამუშავებლად საგანგებოდ მომხდარ თათბირში მონაწილეობდნენ.

მე-13 მუხლისათვის

18. სრულიად რუსეთის კომისია მოვალეა შეადგინოს და გამოაქვეყნოს სიები არა მარტო დამფუძნებელ კრების იმ წევრთა, რომელთაც მის დაწყებამდე აირჩევენ, არამედ იმ პირთა სიებიც, რომელთა არჩევნები კრების გახსნის შემდეგ მოხდება.

მე-14 მუხლისათვის

19. იმ არჩევნების შედეგები რომლებიც კრების გახსნის შემდეგ დასრულდა, ეცნობა სრულიად რუსეთის კომიას საოლქო კომისიების საშუალებით. სრულიად რუსეთის კომისია კი მიღებულ ცნობებს კრებას წარუდგენს.

დამფუძნებელ კრების საარჩევნოდ შემდგარ საოლქო კომისიის შესახებ.

მე 15 მუხლისათვის

20. დამფუძნებელ კრების საარჩევნოდ შემდგარ საოლქო კომისიაში თავმჯდომარის თანამდებობას ასრულებს საოლქო სასამართლოს ადმინისტრატიულ განყოფილების თავმჯდომარე.

21. საოლქო კომისია მდივანს თავის შორის ირჩევს.

22. რომ საოლქო კომისიის სხდომა კანონიერად ჩაითვალოს უნდა დაესწრნენ თავმჯდომარე ან და მისი ამხანაგი და არა ნაკლებ სამი წევრისა იმ, რიცხვიდან რომელიც აღნიშნულია პირველ მუხლის მე-15 დებულებაში. ამასთან უნდა დაესწროს აუცილებლივ საოლქო სასამართლოს ადმინისტრატიულ განყოფილების თავმჯდომარის ამხანაგი ან და მისი მოადგილე.

23. საოლქო კომისიაში საქმეების გადასაწყვეტად მონაწილეობენ სხვა და სხვა წარმომადგენლები იმ ამომრჩეველთა ჯგუფებისა, რომელთაც სიები წარადგინეს. კომისიაში არ მონაწილეობენ მხოლოდ მე-16-ე მუხლის მე-4-ე პუნქტში აღნიშნული წარმომადგენლები.

24. საოლქო კომისიაში საქმეს აწარმოებენ თავმჯდომარის მიერ დანიშნული პირები.

(შემდეგი იქნება)

ქართული გიმნაზია

ეს ერთი კვირა იქნება რაც ჩვენი გიმნაზიის საქმე არა ჩვეულებრივად სწარმოებს. მეხუთე კლასის მოწაფეებმა ამბოხება მოახდინეს პედაგოგიურ საბჭოს წინააღმდეგ. მიზეზი? ამ ამბოხების მიზეზი იმაში მდგომარეობს, რომ პედაგოგიურ საბჭომ უარჰყო მე-5-ე კლ. მოწაფეების დათხოვნა. თუკი მეექვსე, მეშვიდე და მერვე კლასელები დაითხოვეს, ჩვენ რაღა დავაშავეთო?—ამბობენ ისინი, შეიკრიბნენ მეხუთე ძირითად კლასში და ხმათა უმრავლესობით დაადგინეს სწავლის შეწყვეტა. ყველამ წიგნები აიღო და დადგნენ „კორიდორში“. მოვიდა ბ-ნი ხუციშვილი... უბრძანა: ვისაც სწავლა უნდა—კლასში შევიდეს, ვისაც არა—ბიბრძანდით შინისკენაო. მეამბოხენი ჯერ განაბულნი იდგნენ, შემდეგ დაიწყეს ყოყმანი და „სტორონებმა“ ძალდატანებით შერეკეს იქმნენ კლასებში. აქაც ასტყდა ერთი აურ-ზაური, მაგრამ კვლავ ჩაიჩუმეს... შემოვიდა ბ-ნი პეტრე, ქართულ ენის მასწავლებელი და მოითხოვა გაკვეთილი ჩაებარებინათ. ვინც-კი გამოიძახა. ყველამ უარი განაცხადა: არ ვიცით! მასწავლებელი იძულებული იყო გასულიყო კლასიდან...

მოვიდა კვლავ რ. ხუციშვილი და მოითხოვა: მასწავლებელს ურჩობას ნუ უწევთო. მოწაფეები დაწყნარდნენ და ცოტა არ იყოს დაიწყეს მეცადინეობა. მაგრამ ერთმა მოწაფემ მასწავლებლის ლაპარაკის დროს რაღაცა წამოიძახა. ბ-ნმა პეტრემ მოითხოვა ის გასულიყო კლასიდან, მარა როდესაც ნახა რომ იგი უარზე იდგა, ადგა. აიღო ჟურნალი და გასწია კარებისკენ. ყველამ ხმა გაკმინდა... მაგრამ რა მოხდა?! თურმე ბ-ნი პეტრე ჩასაფურთხებლათ არ მიდენილა იქვე კუთხეში მდგომ ყუთში!.. ასტყდა სიცილი, თვით მასწავლებელს უნებლიედ გაეცინა, მაგრამ მოითხოვა დამნაშავე კლასიდან გასულიყო. ისიც დაემორჩილა და წავიდა... მაგრამ საით, ჩასაფურთხებლათ! მოწაფეებმა უფრო დიდი ხარხარი ასტეხეს და სიცილითა კვდებოდნენ... დამნაშავეს აპატიეს და განაგრძეს სწავლა. ამ დღემ მშვიდათ ჩაიარა, თუმცა მოწაფეებს უკმაყოფილობა ეტყობოდათ.

შესაძლებელი იყო მოწაფეებს ჩვეულებრივად განეგრძოთ სწავლა და ამ ამბოხებას აღარ მოეხდინათ, მაგრამ წარსულ შაბათს მოხდა შემდეგი ამბავი. მოწაფეებმა რამდენიმე „პარაია“ გამოათრიეს „კორიდორში“, დასხეს ზედ რამდენიმე „პასსაჟირი“ და დაიწყეს „კატაობა“: „სკუჩნოთა“ ვართო. ამ გაცხარებულ „კატაობის“ დროს მოვიდა რ. ხუციშვილი, წაავლო ერთ მოწაფეს ხელი, აღებინა წიგნები და „მარშ“ აქედანაო! ამ „კატანიის“ დროს მთელი ორი კლასი იღებდა მონაწილეობას და იმ ერთმა რა დააშავა, რომ გააგდეთო, ეუბნებოდნენ გაცხარებული მოწაფეები და მოითხოვდნენ გაგდებულ მოწაფის კვლავ მიღებას. ამ სიტყვებისთვის ერთი მოწაფეც გააგდო და დანარჩენებს დაუძახა: კლასში შედითო! გაბრაზებულმა მოწაფეებმა აიღეს თავთავიანთი წიგნები და გამოვიდნენ გარეთ ეზოში. ორივე კლასები დაკეტეს.

ორშაბათ დილით მოვიდნენ მოწაფეები და კლასები დაკეტილები დახვდათ... გამოვიდა კანცელარიიდან ვიღაც იაზვილი და უთხრა მოწაფეებს: „შინ წადით, სადამოზე კრება გვექნება და ჩვენ გადაწყვეტილებას გავიგებთო“. „კი, სახლში წასვლა კარგია, მაგრამ მაგ დალოცვილს ტრამვაის ფული საიდან მოვცაო“, წაიბუტბუტა ერთმა მოწაფემ.

ყოჩ ღ, რადგან ხუციშვილო, გარეკე მოწაფეები: რაში გენანება, წელიწადში თხუთმეტ თუმანს ვერ აიღებენ თუ, ბევრი სწავლისაგან თავი აცტკივდება!

ვაი მშობელთა! რა ჰქნან საწყლებმა? როგორ აღზარდონ თავისი შვილები ამ უბედურს დროსა და ჟამსა?!

ი. ქურდიანი.

სოფლიდან სოფლად

(დასასრული)

სპარსეთში

დამწვარ-დახრუკული ქვეყანა. არც ხე, არც მცენარე ირგვლივ. უდაბნო შესაზარი, მზისგან დათუთქული, გადახრუკული. აი, რატომ ეტრფოდნენ სპარსები მუდამ ჩვენ ტურფა სამშობლოს! გარეგნულად თავრიზი უსიამოვნო შთაბეჭდილებას ახდენს, რადგან ყოველი სახლი ადაიანზე მაღალ გალავანითაა შემოფარგლული. მაგრამ აი შევედით თავრიზის სახელგანთქმულ ბაზარში ღა უეცრივ სურათი შეიცვალა. ბავშვობაში წაკითხული 1001 ღამის ზღაპარი თვალწინ გადამეშალა. სიგძით 5 ვერსი, სიგანით 4, ეს უშველებელი ბაზარი მთლად გადახურულია აგურის თაღით. რამდენიმე ათასი მაღაზია და დუქანი დაუსრულებლივ, ზოგიერთი ვეებერთელა ქარვასლაა, უმეტესობა მაღაზიისა კი სიგრძით სახადილო მაგიდას არ აღემატება. ამ ბაზარში იშოვით ყველაფერს, ანელებიდან დაწყობილს ნემსამდის. ხალხი ირევა ათასობით და ათი-ათასობით, მხოლოდ მამაკაცები. რუსი ჯარისკაცებიც დადიან და ლანძღავენ სპარსეთს, სადაც ყველაფერი ძვირადაა, რადგან ჩვენებურ მანეთს ორ შაურში იღებენ მხოლოდ.

— მოგვაწოდეთ ასი ვაგონი შაქარი ან ფარჩა და ოქრო მანეთის ფასი აბაზამდის აიწევს,—მეუბნება ნაცნობი სპარსელი, რომელიც მაჭარებს ამ ბაზარში. გარდა ამისა, რუსის ჯარი მოგვაშორეთ, თუ გინდათ ჩვენთან კეთილგანწყობილება. მოგვაშორეთ! — თითქმის ჰყვირის სპარსელი.—მთელი სამხრეთი სპარსეთი ხელთ ჩაიგდეს რუსებმა ეკონომიურად და პოლიტიკურად და რა მოგვცეს სამაგიეროდ? გირვანქა შაქარი თუმანად ფასობს, ისიც თუ იშოვე. ფარჩას გვიგზავნიან, რაც მათთვის უვარგისია, ფქვილს გვიგზავნიან დამპალს და უვარგისს. პოლიტიკურად? რუსებს რომ არ შეეშალეთ ხელი ამ ათი წლის წინად, ჩვენ თქვენზე უწინ დავამყარებდით დემოკრატიულ რესპუბლიკას. შაჰი ტახტის მაგივრად ციხეში იჯდებოდა, სადაც დაალპეს სპარსეთის საუკეთესო შვილები. აი რა შეეგემთა რუსეთისგან!

ვდუმვარ. რა ვუთხრა?

— აქ შესვლა აკრძალულია,—მიდიოვს გზას სპარსელი პოლიციელი, როდესაც მოვინდომე თავრიზის ციხის ნანგრევების ნახვა. თარჯიმანს ვეკითხება.

— აკრძალული არაფერია, მაგრამ რუსი ჰკონსერო და იმიტომ უნდა უსიამოვნება მოგაყენოთ,—მეუბნება თარჯიმანი, ხოლო პოლიციელს უთხრა, რომ მე გურჯი ვარ. პოლიციელმა თავაზიანად დაგვითმო გზა. როდესაც ციხეზე ავედით, საუცხოო სურათი გადაგვეშალა თვალწინ: მთელი თავრიზი, თბილისზე ორჯელ დიდი, ტრიალ მინდორზე გაშენებული, თავის მეჩეთებით, სახლებით და ბაღებით, რომლებსაც ჰფარავდნენ მაღალი გალავნები.

აგერ ის ფართო შარა-გზა, რომელიც სადგურიდან ქალაქში მოდის,—მიხსნის სპარსელი,—რუსებმა გაიყვანეს და იცით როგორ? სულ ცემატყეპით! შეისყიდეს სულ მცირე ფასებში ჩვენი ბაღები და სახლები, სადაც ეს გზა უნდა გასულიყო, მიწასთან გაასწორეს ერთიც და მეორეც, ხოლო ვინც თანხმობას არ აცხადებდა ადგილიდან აყრაზე, იმას შეიყვანდნენ ბნელს ოთახში და იმდენს სცემდნენ, ვიდრე ხელს მოაწერდა თანხმობის ქაღალდზე. ბევრი ვეხვეწეთ, რომ 10 საჟენის მაგივრად გზა მხოლოდ 5 საჟენის სიგანე გაეყვანეთ, და არც ასეთი სწორი, რომ გადაგვერჩინა ბევრი სახლი და ბაღი გაოხრებისგან, მაგრამ ვერაფერი გავაწყეთ. ბევრი გვცემეს, გზა თავიანთ გეგმაზე გაიყვანეს და რუს გენერლის სახელი უწოდეს, თითქო დაპყრობილ და ვველურების ქვეყანაში მოქმედებდნენ.

...სპარსელმა სადგურამდის გამაცილა. ვკითხე—რა ეკუთვნის მეტლეს? ღიმილით მიპასუხა: „ორი ვერცხლის მანათი, ან ორი თუმანი თქვენი ქაღალდის ფული...“ როდესაც ჩემთვის გამზადებულ ვაგონში ვჯდებოდი, ჯარისკაცები ყვიროდნენ: „ჩვენც სალონვაგონით გვინდა წამოსვლა, მესამე კლასით არ გვსურსო“,—სპარსელს კვლავ ეცინება. ხუმრობ რას იცინი? ნუ თუ რუსეთმა იმ მდგომარეობამდის მიაღწია, რომ უკვე სიცილს იწვევს საზღვარ-გარედ?.. მაშ თავს ვუშველოთ!..

ერეკლე ლეჟავშვილი.

წერილები რედ. მიმართ

მოქალაქე რედაქტორო!

ნება მიბოძეთ თქვენი გაზეთის საშუალებით უღრმესი მადლობა გამოუცხადო დიდად პატივცემულ იმ ქვემოდ აღნიშნულ პირებს, რომლებმაც არტაანის, ოლთისის, ისპირის და თორთუმის ოლქებში ჩემს მოგზაურობის დროს გადმომცეს ქართული საქველმოქმედო საზოგადოების არტაანის განყოფილების სასარგებლოთ შემოწირულობა: თავიანთი წვლილი, სახელდობრ: ... ო. გ. ქუჩუკიშვილმა 50 მ., ივანე ივ. გურჯუმ 6 მ.**), გ. არჩილისძე აბჯაზურაძემ 5 მან., პოლკოვნიკმა ... გ. თავად ჩოლოყაშვილმა 12 მ., ნ. ს. ფინაგიშვილმა 17 მანეთი და სახელმწიფო კონტროლიორმა იასონ გიორგისძე ხუციშვილმა 50 მანეთი, სულ 640 მანეთი, ეს ფული ჩამოსვლისთანავე არტაანში გადავეცი ამავე განყოფილების თავმჯდომარეს ბ. სალარიძეს.

მასთან ერთად ჩემ გულითად მადლობას ვუძღვნი თანამემამულე ინჟინერ ლეგვან კონსტანტინეს ძე თავად აბაშიძეს, რომელიც ჩემი ოლთისში ჩასვლისთანავე, გარდა სახლში მიწვევისა და პატივისცემისა, თვით ეტლით გამყვა შიგა ოსმალეთში ქართული სოფლებისა და ქართველთა ისტორიულ სიძველეთა დასათვალიერებლად და მით გაიადვილა ჩემ მიერ ნაკისრი მძიმე საქმის შესრულება, აგრეთვე მადლობას ვწირავ ბ.ბ. ქართველ ისტორიკოსს დიმიტრი ბაქრაძეს, ყოფილი გზის მაჩვენებელს სიმონ (სიკო) გიორგის ძე პორფირიადეს, სახელმწიფო კონტროლიორს იასონ გიორგისძე ხუციშვილს და ხარჯთაღრიცხვის ინსპექტორს ივ. ივ. გურჯუს, რომელთაც არ დაიზარეს და წამომყვნენ ისპირისა და თორთუმის ოლქებში დასათვალიერებლად.

ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოების არტაანის განყოფილების რწმუნებული და მდივანი კ. ოდიშარია (კ. მარტვილელი).

—

მოქალაქე რედაქტორო!

უმორჩილესად გთხოვთ ნება გვიბოძოთ თქვენი გაზეთის საშუალებით მადლობა გამოუცხადოთ იმ პირთ, რომელთაც კეთილ ინებეს და თელავის ქართულ სამკითხველოს სასარგებლოდ გამართულ ლატარიაში ხელი შეგვიწყეს. სრული შემოსავალი იყო 295 მანეთი და 50 კ. ამასთან უღრმესი მადლობა მოქალაქე ექვთიმე ფხაკაძეს, რომელიც მუდამ ზრუნავდა სამკითხველოსათვის, და ახლაც უფასოდ დაუთმო სამკითხველოს ერთი მოზრდილი ოთახი.

თელავის ქართულ სამკითხველოს გამგეობა.

---

*) ღ. მ. ხ-მა ამას წინად ერთხელ 52 მ. გადმოსცა რაც გაზეთ „საქართველო“-ში უკვე გამოცხადებული იყო და 25 მან. თვით სკოლის კურთხევის დროს შემოსწირა.

**) ბ. გურჯმა გარდა ამ 6 მანეთისა 100 მან. კიდევ დაგვპირდა ამ განყოფილების სასარგებლოდ.

კ. ო.

რედაქტორი ზაქარია ჭიჭინაძე.

კალენდარი
სამშაბათი, გიორგობისთვე
7

ქართვ. წმ. ოცდა ათ-ცამეტთა მელიტინელთა. მოწ. ღირს. მამისა ჩვენისა ლაზარე საკვირველმოქმედისა, გალისინის მთასა ზედა მმარხველისა და სხვათა უხორცოთა ძალთა.

კათოლ. ვერკულანისა.

სომეხ. წმ. აკეფსიმე ეპ. სკოპისისა.

მაჰმად. სე-შაბათ 4 რიც. საფარა 1336 წ. ჰიჯრისა.

ებრაელ. იომშელიშ 7 რ. ქისლევ 5678 წ. ქვეყნ. შექ.

ამიერ-კავკასიის რკ. გზის
მატარებლების მოძრაობა
(დროა ნაჩვენები ადგილობრივი)

თბილისიდან გადის

ბათუმისაკენ	საჩქ.	№ 5,	11.32 დილ.
„	სამგზ.	№ 9,	11.28 საღ.
ბორჯომისაკენ	სამგზ.	№ 19,	8. 17 დღ.
„	„	№ 17,	8.19 დილ.
ბაქოისაკენ	ჩქარ.	№ 6,	9.51 დილ.
„	საჩქ.	№ 4,	8.46 საღ.
ყარსისაკენ	სამგზ.	№ 4-8,	12.15 საღ.

თბილისში შემოდის

ბათუმიდან	სამგზ.	№ 10,	8.3 დილ.
„	საჩქ.	№ 4,	7.41 საღ.
ბაქ.-ბორჯ.	სამგზ.	№ 20,	1. 7 დღ.
„	სამგზ.	№ 16,	9.5 საღ.
ბაქოიდან	საჩქ.	№ 8,	10.26 დილ.
„	ჩქარ.	№ 5,	10.20 საღ.
ყარს-ჯულფ.	საჩ.	№ 2,	7.53 დილ.